

ZS

-12

-16

+16

Luisterend Leven

‘Zonder Mij kunt u niets doen’

Johannes 15 vers 5

Inhoud

Inhoud	1
Voorwoord.....	2
Missie	3
Visie	4
1.0 Kinder- en Jeugdwerk	5
1.1 Kinderwerk	6
1.2 Jeugdwerk	9
1.3 Toerusting leidinggevend en ambtsdragers	11
1.4 Catechese	13
2.0 Kinder- en jeugdpastoraat	16
2.1 Kinder- en jeugdpastoraat algemeen	17
2.2 Randkerkelijke jongeren	19
2.3 Kinderen en jongeren met rouw of verdriet	21
2.4 Studenten	23
2.5 Doeners in de kerk	24
2.6 Kinderen en jongeren met gedragsproblemen en/of handicap(s)	25
2.7 Jongeren en seksualiteit	27
3.0 Opvoedingsondersteuning	29
3.1 Opvoedingsondersteuning algemeen	30
3.2 Geloofwaardig opvoeden	32
3.3 Mediaopvoeding	33
3.4 Seksuele opvoeding	35
4.0 Algemeen	38
4.1 Cursussen, lezingen en workshops	39
4.2 Conferenties	40
4.3 Gemeentelijk jeugdbeleid	41
4.4 De gemeente naar buiten	42
5.0 Organisatie	44
5.1 Organisatie, personeel en vrijwilligers	45
5.2 Identiteit	47
5.3 Financiën en administratie	47
5.4 Onderzoek	49
5.5 Contacten andere partijen	50
5.6 Communicatie (PR)	50
5.7 Achterban	52

Voorwoord

In de vorige beleidsperiode is het fundament gelegd voor de nieuwe beleidsperiode. De vijf pijlers (1. Kinder- en jeugdwerk, 2. Kinder- en jeugdpastoraat, 3. Opvoedingsondersteuning, 4. Algemeen en 5. Organisatie) vormen opnieuw de basis en worden de komende beleidsperiode (2018-2021) verder uitgewerkt. Kernwoorden voor deze periode zijn 'onderhouden' en 'uitbouwen'. Dit beleid is tot stand gekomen na diverse brainstormsessies binnen het team en het herhaaldelijk bespreken van de inhoud in de vorm van projectgroepen. De ervaringen van afgelopen beleidsperiode en het continue gesprek met stakeholders en de achterban heeft ons tot de gemaakte beleidskeuzes geleid. Een groot deel van ons toekomstig beleid wordt gerealiseerd binnen een interkerkelijk kader. Met behoud van eigen identiteit kunnen we veel voor elkaar betekenen. In de mindmap op pagina 54 worden de pijlers schematisch weergegeven. Samen met ons enthousiaste team en alle vrijwilligers zien we er naar uit om onze gaven en talenten aan dit werk te besteden.

Om geestelijk leiding te kunnen geven, is een luisterend leven van groot belang; zelfs onmisbaar. Bidden is de ademhaling van een christen en het Woord van God onderzoeken een eerste vereiste. We zijn gewend om dat zo te verwoorden in het kerkelijk werk. Maar wat doet het ons als wij een jongere uit de gemeente horen zeggen: 'Lezen, luisteren, bidden, ik doe het al een paar jaar niet meer.' Stel dat een oudere instemmend zou knikken: 'Ik vind het ook moeilijk, heel eerlijk: vaak doe ik het ook niet.' Deze praktijk heeft grote gevolgen. Kortom: reden genoeg om het lezen van het Woord en het gebed onder de aandacht te brengen. Met het gebed om zegen, voor onze jongeren, voor hun opvoeders en voor de kerken. Op Bijbelse hoop van zegen... Jezus zegt: Zonder Mij kunt u niets doen (Joh. 15:5). In die diepe afhankelijkheid, maar ook in het licht van die belofte willen we ons werk doen. Op de schouders van wie ons voorgingen. In het hier en nu, maar ook met het oog op de naderende komst van de Heere Jezus Christus. Hij is ook nu nog de Redder. Op die wijze komt Hij tot onze gedoopte kinderen en jongeren. Wetend dat Hij straks komt op de wolken van de hemel, als Rechter. Kus daarom de Zoon...

Vreest 's Heeren macht en dient Zijn Majesteit
Juicht, bevend op 't gezicht van Zijn vermogen,
en kust den Zoon, vanouds u toegezeid,
eer u Zijn toorn verdelg' voor aller-ogen,
u op uw weg tot stof doe wederkeren,
wanneer Zijn wraak, getergd door uw gedrag,
u onverhoeds zou door haar gloed verteren
tot staving van Zijn lang gehoond gezag.
Psalm 2 vers 6 (berijmd)

Namens het Landelijk Contact Jeugdwerk van de Christelijke Gereformeerde Kerken,

Raad van Toezicht

Raad van Bestuur

Ds. P.D.J. Buijs, voorzitter Raad van Toezicht

Bert Kalkman, voorzitter Raad van Bestuur
Kees van Vianen, directeur bestuurder

Om het hart van jongeren!

Missie

Het Landelijk Contact Jeugdwerk (LCJ) is een jongerenorganisatie vanuit de Christelijke Gereformeerde Kerken met hart en zorg voor alle jongeren.¹ Daarbij richten we ons ook op hen die om hen heen staan; ambtsdragers, leidinggevendenden, ouders, catecheten en docenten.

In al ons werk willen wij ons laten leiden door de Bijbel, het Woord van de Heere waarin wij de levende God ontmoeten. Gods Woord is het enige richtsnoer voor geloof en leven (zie artikel 5 NGB) Wij weten ons gebonden aan de belijdenisgeschriften waarin de rijke inhoud van dit Woord voor ons samengevat wordt.

Centraal staat voor ons, en in ons werk:

- Het vaste verbond van God en Zijn beloften in Christus Jezus (2 Kor. 1:20)².
- Eén Naam: Jezus, door Wie we zalig moeten en kunnen worden (Hand. 4:12).
- Twee wegen: We leven met God of zonder God, een tussenweg is er niet. Ons leven hier en nu heeft gevolgen voor onze eindbestemming (Matth. 7:13).
- Drie stukken: Ellende: onze diepe verlorenheid (Rom. 3:10)
Verlossing: redding door het bloed van Jezus, Gods Zoon (Joh. 3:16)
Dankbaarheid: leven door de Heilige Geest in dankbaarheid voor de genade aan ons bewezen (Ef. 2:10)

Wij zijn zondaren en moeten wederom geboren worden. Bij al het werk met en voor jongeren is het ons verlangen dat jongeren tot geloof in Christus komen en leren leven van Zijn genade. Daarnaast vinden we het van groot belang dat jongeren gevormd worden om als christen te leven.

Vol passie willen we ons werk doen voor en om het hart van jongeren. Dit doen we in het besef dat we totaal afhankelijk zijn van de leiding van de Heilige Geest en van de genade van de Heere Jezus Christus. Wij doen ons werk met het oog op de Kerk als lichaam van Christus. Dat betekent dat we ons verbonden weten met de Kerk van alle eeuwen en plaatsen wereldwijd.

¹ Bij de term 'jongeren' zijn de kinderen inbegrepen.

² Het gaat om de hoofdlijnen van het Woord, meerdere Bijbelteksten geven deze hoofdlijnen weer.

Visie

In ons werk voor jongeren willen wij als LCJ met hoop en verwachting op de toekomst gericht zijn. Dankzij Christus' dood en opstanding is de toekomst van de Kerk zeker. Ze is geborgen in Christus Jezus en verlangt naar Zijn wederkomst op de wolken.

We zien hoe ontwikkelingen en trends in onze tijd en cultuur elkaar steeds sneller opvolgen en daarbij ook de kerken niet voorbij gaan. We verwachten dat dit in de toekomst ook het geval zal zijn. Het LCJ wil te midden van deze ontwikkelingen hart, oor en oog hebben voor alle jongeren, en voor hen die om jongeren heen staan. Samen willen wij ons verdiepen in Gods Woord, en ons daardoor laten leiden voor het werk in de gemeente en voor het leven van alledag. Wij zien er naar uit dat het Koninkrijk van God onder jong en oud uitgebreid wordt en de gemeente mag functioneren als lichaam van Christus.

Het is ons verlangen dat alle jongeren leren inzien dat het verlossend werk van Jezus Christus voor hen noodzakelijk is en dat zij door het werk van de Heilige Geest een persoonlijke relatie met de HEERE krijgen. Ons werk is erop gericht dat jongeren meer kennis krijgen van de Bijbel en de belijdenisgeschriften. Naast kennis vinden we het noodzakelijk dat jongeren het onderscheidingsvermogen ontwikkelen om bewuste keuzes te maken in onze tijd en cultuur en daarbij het Woord van God als richtsnoer hanteren. Daarbij zien we ernaar uit dat jongeren hun leven leren invullen vanuit het geloof in Hem en dit levende geloof ook leren delen met andere mensen.

Het is ons doel om in ons werk:

- Alle jongeren te bereiken. Zij die al betrokken zijn bij het jeugdwerk, maar ook zij die misschien wel aan de rand van de gemeente leven en overwegen weg te gaan.
- Ambtsdragers, leidinggevenden en ouders toe te rusten voor en te ondersteunen bij het werk en de zorg voor jongeren. Bij deze toerusting zijn onze kernwoorden: inhoud, relatie, relevantie en ruimte.
- Te streven naar toerusting en ondersteuning op maat voor elke gemeente. Daarom willen wij in de toekomst meer in de plaatselijke gemeenten aanwezig zijn. Omdat wij het belang van de verbondenheid tussen gezin, kerk en school zien, willen wij voor al deze drie gebieden van betekenis zijn.

1.0 Kinder- en Jeugdwerk

Huidige situatie

Het LCJ heeft bij het kinder- en jeugdwerk *alle* kinderen en jongeren op het oog. Zij vormen samen een diverse groep met verschillen in leeftijd, betrokkenheid, geloofsbeleving, achtergrond, gaven en talenten.

Voor al deze kinderen en jongeren is het belangrijkste onderdeel van het gemeente-zijn de zondagse eredienst. Als het gaat om Gods werk in kinderen en jongeren, zijn de eredienst en de prediking onmisbaar. De boodschap van de prediking wordt heel persoonlijk aan hen gericht. Verschillende predikanten geven speciale aandacht aan kinderen en jongeren door het gebruiken van aansprekende voorbeelden.

In veel gemeenten is er bijzondere aandacht voor de jeugd. In alle gemeenten wordt catechese gegeven. Dit gebeurt vaak door een predikant of ouderling, maar er zijn ook gemeenten waar gemeenteleden (mentoren) catechese geven. Het is per gemeente verschillend welk percentage jongeren deelneemt aan catechese en welke (didactische) vorm de catechese heeft. Behalve catechese wordt er in de meeste gemeenten kinder- en jeugdwerk georganiseerd. Denk onder andere aan de crèches tijdens de erediensten, zondagsscholen, clubs, verenigingen, Bijbelstudiekringen, wijkavonden en huiskringen. Per gemeente is het aantal activiteiten, kringen en verenigingen, maar ook de deelname daaraan, verschillend. In een aantal gemeenten wordt het jeugdwerkseizoen officieel geopend met een jeugdzondag, waarbij de predikant tijdens de preek speciale aandacht aan (kinderen en) jongeren besteedt en er aansluitend een preekbespreking met de jongeren plaatsvindt.

Binnen het LCJ staat de zorg voor kinderen en jongeren centraal. Op dit moment wordt er materiaal ontwikkeld voor zondagsscholen, clubs, verenigingen en catechese. Daarnaast worden leidinggevend en toegerust en kunnen gemeenten begeleid worden bij het ontwikkelen van plaatselijk jeugdbeleid. Voor alle kinderen en jongeren worden jaarlijks landelijke activiteiten georganiseerd, zoals Kinder- en Jeugdappels en diverse conferenties.

Analyse

De activiteiten en verenigingen die georganiseerd worden binnen de plaatselijke gemeenten zijn bedoeld voor alle kinderen en jongeren. Helaas bezoeken niet alle kinderen en jongeren de catechese, zondagsschool en club. Als de jeugd niet tijdens bijeenkomsten aanwezig is, is het gevaar groot dat deze afwezige jeugd ook steeds meer uit het oog en hart van de kerkenraad en andere gemeenteleden verdwijnt. De vraag of er in de gemeente werkelijk oog is voor alle kinderen en jongeren is dus niet gemakkelijk te beantwoorden.

Uit landelijk onderzoek blijkt dat hoe ouder jongeren worden, hoe minder deelgenomen wordt aan het jeugdwerk.³ De oorzaken van deze afname zijn divers. Als jongeren ouder worden, wordt de invloed van ouders kleiner. Voor jongeren zijn er vaak tal van andere activiteiten waardoor de jeugdclub een van de vele opties geworden is. Ook wordt er een generatiekloof ervaren tussen leidinggevend en jongeren. Daarnaast sluit de vorm van het jeugdwerk niet altijd aan bij de jeugd vanwege niveau of sfeer.

De moeite die leidinggevend ervaren met differentiatie in het jeugdwerk wordt ook herkend door predikanten/ambtsdragers die catechese geven. Niet elke leidinggevende of ambtsdrager heeft de didactische kwaliteiten in huis die voor dit werk nodig zijn. De grote diversiteit onder jongeren als het

³ Marion Verduijn en Marieke de Vries, *Om het hart van jongeren*, 2009, pag. 74

gaat om betrokkenheid, achtergrond en geloofsbeleving maakt passende zorg en onderwijs in de gemeente voor alle kinderen en jongeren extra moeilijk.

Er is geen vanzelfsprekende loyaliteit aan de eigen plaatselijke gemeente of aan een bepaalde jongerenorganisatie. Jongeren kiezen voor wat hen aanspreekt en wat bij hen past. De fragmentarisering is te zien in het feit dat jongeren hun eigen identiteit en godsdienst 'maken' door dingen bij elkaar te knippen en te plakken. Onze belevingscultuur heeft zo gevolgen voor het werk van het LCJ, in die zin dat we ons geroepen weten om adequaat op deze ontwikkeling in te spelen. Ook deelname aan landelijk georganiseerde activiteiten is niet vanzelfsprekend.

Gewenste situatie

Het LCJ wil alle kinderen en jongeren van de gemeente op liefdevolle wijze met het kinder- en jeugdwerk bereiken. Daarbij is het belangrijk dat dit op hun eigen niveau gebeurt, in aansluiting bij hun persoonlijke situatie. Wij zien ernaar uit dat zowel in de preek als tijdens catechese en jeugdwerk, predikanten, ambtsdragers en leidinggevendenden in staat zijn om te differentiëren op niveau, leeftijd, betrokkenheid en de persoonlijkheid van kinderen en jongeren. Deze volwassenen leven zelf uit de Bron en brengen jongeren Bijbelkennis bij. Ook spreken zij met hen over geloofsbeleving en de praktijk van het christen zijn in deze tijd. Zij zijn inspirerende identificatiefiguren voor kinderen en jongeren. De inhoud van het kinder- en jeugdwerk moet Schriftuurlijk-bevindelijk zijn, dat wil zeggen: gebonden aan de Schrift en gericht op het hart. Het is ons verlangen dat kinderen en jongeren tot Christus geleid worden. Het LCJ wil voor alle gemeenten makkelijk bereikbaar en zichtbaar aanwezig zijn. Zij wil zowel in theorie als praktijk toerusting op maat bieden.

1.1 Kinderwerk

Huidige situatie

Het LCJ beoogt met kinderwerk de kinderen van 0 tot 12 jaar. Binnen de gemeenten vindt op verschillende manieren kinderwerk plaats. Vormen van georganiseerd kinderwerk in de gemeenten zijn de crèche voor de allerkleinsten tijdens de eredienst, de zondagsschool en de kinderclub. In sommige gemeenten vinden vakantiebijbelweken plaats en wordt kindercatechese gegeven. Ook worden kinderen ingeschakeld bij acties voor goede doelen en zieken- en/of ouderenbezoek.

Naast het georganiseerde kinderwerk is er ook aandacht voor de kinderen tijdens erediensten. Te denken valt aan bijzondere diensten zoals kinderdiensten (diensten waarin kinderen een speciale plaats hebben, bijvoorbeeld tijdens het kinderkerstfeest of tijdens het vieren van andere heilsfeiten) en gezinsdiensten. Tijdens de gewone erediensten worden kinderen bij de dienst betrokken door middel van bijvoorbeeld een meeschrijfboekje. Ook krijgen kinderen soms speciale aandacht door een aansprekend voorbeeld of vraag van de predikant die past bij de belevingswereld van het kind. Er zijn ook predikanten die zo nu en dan een kinderpreek houden, en daarbij ouderen ook aanspreken, of predikanten die tijdens elke preek minimaal vijf minuten aan de kinderen besteden.

In de beleidsperiode 2014-2017 is Evangeliestek opgericht; een samenwerkingsverband tussen het LCJ en het Hervormd Jeugdwerk (HJW) voor toerusting, evangelisatie en kinderwerk. Evangeliestek organiseert toerusting en biedt producten en diensten voor het kinder(evangelisatie)werk. Het LCJ organiseert voor kinderen Kinderappels en biedt kinderen uitleg bij de Bijbel door middel van de website www.abcvoorkinderen.nl. Daarnaast ontwikkelt het LCJ materialen zoals zondagsschool- en clubmateriaal, en actiemateriaal.

Analyse

Het belang van de leeftijdsfase van 0-12 jaar wordt onderschat. Een gemiddeld kind heeft rond zijn achtste levensjaar al een eigen ontwikkeld Godsbeeld.⁴ Tijdens deze fase vindt een groot deel van de ontwikkeling en karaktervorming plaats. In deze periode wordt er op school veel kennis overgedragen. Het LCJ signaleert dat dit in de gezinnen en in de kerk veel minder gebeurt. Er is over het algemeen meer aandacht voor het maatschappelijk en sociaal-emotioneel welbevinden van kinderen dan voor hun geestelijk welzijn.

In de gemeente worden kinderen vaak niet gezien of behandeld als volwaardige gemeenteleden. Er zou meer aandacht en zorg op maat voor kinderen moeten zijn. Ook is de driehoek van kerk, school en gezin duidelijk aan erosie onderhevig. Als de school wegvalt, is de taak van de kerk nog belangrijker. Hierop moet ingespeeld worden wat niveau (bijv. van Bijbelkennis) en toerusting betreft.

Het kinderwerk kent een hele brede doelgroep van baby's tot pubers. Dat vraagt om veel differentiatie in het aanbod. Er is behoefte aan een crèchemethode waarin kinderen voorbereid worden op de eredienst en op een geestelijke wijze invulling wordt gegeven aan het gemeente zijn. We horen van gemeenten waar kinderen zelf mogen kiezen of ze meegaan naar de kerk. Er lijkt steeds meer sprake te zijn van vrijblijvendheid: de keuze wordt bij het kind neergelegd. Steeds jonger zijn kinderen online actief. Voor het LCJ vormt het een uitdaging hoe we de kinderen rechtstreeks online kunnen bereiken en hoe we voor hen relevant kunnen zijn.

Kinderen krijgen enorm veel prikkels tot zich. Het is nodig om hen te leren echt tot rust te komen en de rust te nemen om in de kerk te zitten, te luisteren en de Bijbel te lezen. Vanuit predikanten komt steeds meer de vraag op hoe je aandacht geeft aan het kind in de preek. Het komt vaak voor dat voorbeelden voor kinderen nog te moeilijk zijn of dat de toepassing van het voorbeeld op het niveau van de volwassene gebeurt (de kinderen onthouden dan alleen het verhaaltje, en weten de toepassing niet).

Kinderen nemen gedrag en houding van ouders over. Waar ouders niet actief betrokken zijn bij het gemeentelieven, is het gevaar groot dat de betrokkenheid van kinderen op de kerk ook afneemt of dat kinderen zelfs, bij het opgroeien, de kerk verlaten.

Gewenste situatie

De gemeente moet een plaats zijn waar hart, oor en oog is voor alle kinderen. Het LCJ wil de kinderen in hun eigenheid zien als leden van de gemeente. Wij wensen dat in alle gemeenten activiteiten voor kinderen georganiseerd worden die niet alleen leuk zijn, maar die ook inhoud hebben; en dat deze activiteiten door alle kinderen van de gemeente bezocht worden. We vinden het van het grootste belang dat in alle gemeenten de kinderen Bijbelgetrouw het Evangelie te horen krijgen, zowel door middel van de activiteiten binnen de eigen gemeente als door evangelisatiebijeenkomsten, zoals vakantiebijbelclubs. Het is ons verlangen dat de leidinggevendenden van de crèche, zondagsschool en club capabele mensen zijn die God dienen en vrezen en zo identificatiefiguur zijn voor de kinderen van de gemeente. Het kinderwerk in de gemeente is didactisch en pedagogisch verantwoord. Tijdens de crèche, zondagsschool en kinderclub wordt er op een ontspannen manier gewerkt aan kennisoverdracht. Naast de kennisoverdracht wordt er op kinderlijk niveau aandacht geschonken aan het christelijk leven als verbondskind in deze tijd. De kinderen van de gemeente worden zo jong mogelijk bekend gemaakt en voorbereid op de deelname aan de eredienst.

⁴ Volgens de theorie van Fowler. De ontwikkeling bestaat uit 6 fasen, waarbij het Godsbeeld vaste vormen krijgt in fase 2. Fowler noemt deze fase **Mythic-Literal** faith.

Om sociale binding te creëren willen we graag dat kinderen het kinderwerk ervaren als de beste tijdsbesteding van de week. De kinderen van de gemeente zijn ook hun vriendjes en vriendinnetjes, het is mooi als hier langdurige vriendschappen tot stand komen. Als kinderen zijn ze er voor andere kinderen. Aan de kinderen die online actief zijn worden mogelijkheden geboden om gebruik te maken van een digitale omgeving waar zij gevormd en toegerust worden.

Wij wensen dat ouders hun kinderen stimuleren tot positieve deelname aan het kinderwerk en bijbehorende activiteiten en dat zij de kerk duidelijk deel uit laten maken van de opvoeding van hun kinderen.

Kinderen moeten merken dat de volwassenen van de gemeente geïnteresseerd zijn in dat wat hén bezighoudt. De volwassenen (ouders, gemeenteleden, leidinggevend en ambtsdragers) moeten zich bewust zijn van hun grote en mooie verantwoordelijkheid ten opzichte van kinderen. Ze horen identificatiefiguren te zijn die dicht bij de Heere Jezus leven en de kinderen aan Jezus' voeten brengen.

Door het kinderwerk leren de kinderen wat de drie-enige God bij de heilige doop aan hen beloofd heeft en wat een groot voorrecht het is dat ze opgenomen zijn in Gods verbond. Ze horen het appel om deze Heere te zoeken en door genade hun hart aan Hem te geven. Het is ons verlangen dat door het werk van de Heilige Geest deze geloofsovergave door genade werkelijkheid wordt in hun leven.

Beleidsambities

- Het toerusten van kinderwerkers en kerkenraadsleden om in gesprek te gaan met het kind.
- De kennisoverdracht koppelen aan leuke activiteiten en zo stimuleren dat kinderen spelenderwijs leren. Ook willen we bewust aandacht schenken aan het zingen met kinderen.
- Het kind persoonlijk leren bidden en Bijbellesen.
- Zondagsschool- en clubmaterialen bieden die geschikt zijn voor kinderen met verschillende gaven en talenten en voldoen aan inhoudelijke en didactische eisen. Daarbij willen wij divers materiaal aanbieden wat passend is binnen de plaatselijke gemeente. Dat vraagt om een bezinning en visievorming bij ons huidige materiaal om gemeenten te kunnen adviseren en bijstaan. Ook wordt er materiaal ontwikkeld wat gebruikt kan worden bij missionaire activiteiten onder kinderen, zoals een vakantiebijbelclub.
- De kinderen van de gemeente zo jong mogelijk bekend maken met de betekenis van de verschillende onderdelen van de eredienst. Ook willen we hen voorbereiden op de eredienst door materiaal te bieden voor de kinderen vanaf 2 jaar die de crèche bezoeken die onder de dienst gehouden wordt.
- Het toerusten van ambtsdragers om kinderen actief te betrekken bij de eredienst, bijvoorbeeld door een aansprekend voorbeeld op het niveau van het kind, een vraag die aan hen gericht is, of het zingen van de Psalm die ze die week moeten leren. Op bepaalde momenten in het jaar kan er speciale aandacht gegeven worden aan kinderen in de eredienst, bijvoorbeeld op jeugdzondagen, bid- en dankdagen of tweede feestdagen.
- Stimuleren dat kinderen in perioden dat er geen kinderclub is elkaar op een ontspannen manier ontmoeten door materiaal te bieden voor bijvoorbeeld vakantiemiddagen of een gemeentedag.
- We bezinnen op mogelijkheden om kinderen online een digitale omgeving te bieden waar zij gevormd en toegerust worden.

1.2 Jeugdwerk

Huidige situatie

Het jeugdwerk in onze achterban wordt op diverse wijzen vormgegeven. Het georganiseerde jeugdwerk kent -in optimale vorm- de volgende onderdelen: verenigingswerk (jeugdclubs en -verenigingen), jongerenbijbelkringen, informele activiteiten (jeugdhonk, activiteitencommissie) en preekbesprekingen. Het jeugdwerk wordt aangestuurd door de kerkenraad, al dan niet met behulp van een jeugdouderling en/of jeugdraad (soms volgens het beschreven jeugdbeleid). In de minimale situatie is er geen of beperkt jeugdwerk. In veel gemeenten zit het er ergens tussen in.

De vanzelfsprekendheid dat jongeren deelnemen aan het georganiseerde jeugdwerk is voorbij. De jongeren die actief betrokken zijn bij het verenigingswerk nemen op jongere leeftijd afscheid. Een tendens die landelijk zichtbaar is laat zien dat, hoe ouder jongeren worden, hoe minder de betrokkenheid bij het georganiseerde jeugdwerk wordt.

Wat betreft de inhoud van het jeugdwerk zijn een aantal ontwikkelingen zichtbaar: ontmoeting en relatie worden steeds belangrijker. De relatie die jongeren met elkaar hebben, bepaalt voor een groot deel in hoeverre het jeugdwerk gewaardeerd en bezocht wordt. Het LCJ geeft Bijbelstudiematerialen (Handreiking) uit die door een deel van de gemeenten afgenomen worden. Op landelijk niveau organiseert het LCJ Bijbelstudieconferenties, Jeugdappels, Kruispuntconferenties (huwelijk en belijdenis) en sportieve evenementen. Bij deze landelijke activiteiten is er stabiliteit wat betreft opkomst. Er wordt gezocht naar diversiteit in werkvormen en interactie, waarbij de inhoud centraal staat. LCJ-jongeren bezoeken ook landelijke bijeenkomsten van andere organisaties.

Analyse

Omdat vanzelfsprekendheden van vroeger (zoals loyaliteit aan het eigen kerkverband, deelname aan jeugdwerk) steeds meer verdwijnen, is het voor veel gemeenten niet eenvoudig om jongeren blijvend te betrekken bij kerkelijk jeugdwerk. Het postmoderne levensgevoel werkt ook onder hen door. Denk daarbij aan de ontzuiling, shopgedrag, behoefte aan ervaring en gevoel (meer dan aan kennis en kennisoverdracht) en verlangen naar vrijheid in tegenstelling tot binding en (tijds)investering. Onder jongeren staan overtuigingen met betrekking tot veel ethische thema's die verbonden zijn met de traditie op losse schroeven. Overtuigingen worden niet zonder onderbouwing overgenomen. We signaleren dat er jongeren zijn die ethisch ontsporen, wanneer opvoeders niet competent zijn om standpunten Bijbels te beargumenteren.

Het kennisniveau -en de behoefte aan kennis- onder zowel jongeren als hun leidinggevendende neemt af. Ook is er niet in alle gemeenten een duidelijke visie op het doel van kerkelijk jeugdwerk. Als een invulling van een bijeenkomst jongeren niet aanstaat, zijn ze snel weer vertrokken. Door al deze factoren is het gevaar groot dat de deelname aan kerkelijk jeugdwerk steeds verder afneemt en je de jongeren die je zou kunnen bereiken, vormt en vasthoudt, verliest. Door de veranderende tijd is er bezinning en visievorming nodig op het georganiseerde jeugdwerk, waarbij de trends en de behoeften van jongeren meegewogen worden.

Veel jongeren ervaren prestatiedruk; er wordt veel van hen gevraagd op allerlei terreinen van het leven en veel jongeren leggen de lat voor zichzelf hoog. Zij willen presteren in schoolwerk, bijbaan, sport, sociale contacten, uiterlijk en gezondheid en willen meegaan met allerlei trends.

Gewenste situatie

Jeugdwerk is onderdeel van het gemeente-zijn en is bedoeld om jongeren te voeden en te vormen, waarbij de verbinding met God en elkaar centraal staat. Het LCJ wenst dat volwassenen en ambtsdragers in de gemeenten de waarde van kerkelijk jeugdwerk beseffen en een duidelijke visie en plannen hebben als het gaat om jeugdwerk in de gemeente. Daarvoor zien wij het belang van een vast persoon in elke gemeente (bijvoorbeeld een jeugdouderling) die hiervoor zorgdraagt en dit coördineert. Het LCJ streeft naar georganiseerd jeugdwerk voor jongeren van elke leeftijdscategorie in de gemeente. Het is ons verlangen dat dit plaatselijk vorm gegeven wordt door godvrezende, betrokken en capabele leidinggevendenden. De vorm en inhoud van het jeugdwerk moet Bijbels, didactisch en pedagogisch verantwoord zijn. Het Woord moet open gaan om over de kern door te spreken met elkaar. Tegelijkertijd is het belangrijk dat er oog is voor ontmoeting, ontspanning en gezamenlijke (diaconale) actie.

Het LCJ wil samen met de gemeenten de handen ineen slaan om álle jongeren te bereiken. Door gemeenten te stimuleren het jeugdwerk flexibel vorm te geven kunnen ook jongeren die niet naar de clubavonden komen betrokken worden. Wij willen dat ouders hun kinderen stimuleren tot deelname aan het jeugdwerk en bijbehorende activiteiten en dat zij de kerk duidelijk deel uit laten maken van de opvoeding. Het LCJ wil in de gemeente graag aandacht voor de doelgroep die de leeftijd bereikt heeft waarop niet meer aan het jeugdwerk deelgenomen wordt. Deze doelgroep heeft andere vormen van Bijbelse bezinning en ontspanning nodig binnen de gemeente. Dit kan bijvoorbeeld vormgegeven worden door jonge lidmatenkringen of Bijbelkringen.

Elke tijd vraagt om een Bijbelse herijking met betrekking tot ethische thema's die verbonden zijn met de traditie. Zowel jongeren als opvoeders willen wij geestelijk leidinggeven in het omgaan met deze thematieken.

Deze beleidsperiode willen we alle jongeren stimuleren tot het lezen van de Bijbel en persoonlijk gebed. Dit beperken we niet tot het georganiseerde jeugdwerk, maar proberen we voor al de jongeren persoonlijk onder de aandacht te brengen. Het LCJ streeft naar plaatselijk, regionaal en landelijk jeugdwerk dat Bijbels, warm, professioneel en op maat vormgegeven is. De bestaande conferenties en appeldagen worden voortgezet. In de jeugdwerkmaterialen die door het LCJ ontwikkeld worden, willen we rekening houden met de diversiteit onder jongeren en inhoudelijk, pedagogisch en didactisch professioneel zijn.

Beleidsambities

- We willen een diversiteit aan professioneel clubmateriaal bieden om gemeenten op maat te kunnen bedienen.
- We streven naar het bereiken van alle jongeren door gemeenten te ondersteunen in het schrijven en uitvoeren van haalbare beleidsplannen. In deze plannen willen we oog hebben voor de denkers en de doeners, de serieuze jongeren en voor hen die aan de rand van de gemeente staan.
- We willen gemeenten ondersteunen om het jeugdwerk flexibel vorm te geven. Jeugdwerk hoeft niet beperkt te zijn tot een tweewekelijkse clubavond, maar kan door middel van tal van activiteiten uitgevoerd worden die bijdragen aan de vorming van jongeren.
- Deze beleidsperiode willen we alle jongeren stimuleren tot het lezen van de Bijbel en persoonlijk gebed. Dit brengen we bij al de jongeren onder de aandacht door producten en diensten te bieden die hen stimuleren tot het houden van persoonlijke stille tijd.

- Zowel jongeren als opvoeders willen wij geestelijk leidinggeven vanuit de Bijbel in het omgaan met ethische thematieken die verbonden zijn met de traditie.
- Bij de regionale en landelijke activiteiten die georganiseerd worden, willen we blijvend alert zijn op de relevantie voor onze doelgroepen, de inhoud, de communicatie en de diversiteit binnen de doelgroepen om zoveel mogelijk jongeren te kunnen bereiken met een goede boodschap.

1.3 Toerusting leidinggevenden en ambtsdragers

Huidige situatie

In contact met leidinggevenden en ambtsdragers komt toerusting regelmatig ter sprake. Kerkenraden en leidinggevenden zien het belang van toerusting in. Op aanvraag verzorgt het LCJ toerusting ter plaatse. Het LCJ stelt een programma op maat samen voor de desbetreffende gemeente en bezoekt de gemeente met een of meerdere jeugdwerkadviseurs. Cursussen van drie of meer avonden worden weinig afgenomen omdat het niet haalbaar blijkt om voldoende data te prikken waarbij alle betrokkenen aanwezig kunnen zijn. Naast de plaatselijke toerusting wordt eens per twee jaar een landelijke toerustingsdag georganiseerd op twee plaatsen in het land. Alle leidinggevenden en kerkenraadsleden worden hiervoor uitgenodigd en kunnen zich inschrijven voor meerdere workshops. De afgelopen beleidsperiode is er ook gewerkt aan de voorbereidingen van een online leeromgeving voor leidinggevenden. Via een digitaal platform kunnen leidinggevenden elkaar ontmoeten, inspiratie opdoen, producten downloaden, diensten aanvragen en een online cursus volgen.

Analyse

Onder leidinggevenden is er op individueel niveau vaak wel behoefte aan toerusting, maar in veel gemeenten is het geen vast punt op de agenda. De toerusting is dan afhankelijk van een ingeving van een jeugdouderling of leidinggevende die contact zoekt met het LCJ of een andere organisatie. Dit gegeven hangt samen met het feit dat een jeugdbeleid met een meerjarenplan in veel gemeenten (nog) niet uitgewerkt is of niet functioneert. Als LCJ hebben we in veel gemeenten geen inzicht in de situatie van het plaatselijk jeugdwerk.

De tijdgeest is ook merkbaar bij volwassenen. In het verleden ervoeren gemeenteleden het als een voorrecht om leiding te mogen geven aan het jeugdwerk. Veel tijd werd geïnvesteerd in de voorbereiding van een verenigingsavond en mensen waren soms tientallen jaren leidinggevende. Tegenwoordig is het een grote uitdaging om mensen voor het jeugdwerk te vinden. Veel gemeenteleden zijn te druk met werk en nevenactiviteiten om vrijwilligerswerk te kunnen doen in het jeugdwerk.

Shoppedrag onder leidinggevenden neemt toe als het gaat om de keuze van materialen en het bezoeken van activiteiten. Leidend in de keuze voor materiaal zijn zaken als professionaliteit, gebruikersgemak en lage kosten. De identiteit van materiaal of bijeenkomsten wordt in toenemende mate ondergeschikt.

Een ander probleem is dat er veel competenties vereist zijn voor het goed leidinggeven van de club of vereniging (als gemeenteleden bereid zijn leiding te geven, betekent dit nog niet dat ze de vaardigheden in huis hebben die hiervoor nodig zijn). Te denken valt aan didactische en pedagogische vaardigheden en daarnaast ook de vaardigheden en kennis die nodig zijn om geestelijk leiding te geven aan jongeren.

Wanneer kerkenraden en leidinggevenden uitgenodigd worden voor toerustingsdagen zijn er veel die tijd vrij maken om te komen. Tegelijkertijd blijkt het erg moeilijk om de mooie inhoud die tijdens een toerustingsdag aangeboden wordt te vertalen naar de plaatselijke praktijk. Dat vraagt een vervolg en met name oefening in de praktijk. Meerdere avonden in een plaatselijke gemeente aanwezig zijn met

een toerustingscursus heeft grote meerwaarde. De jeugdwerkadviseur leert de leidinggevenden en de plaatselijke situatie goed kennen waardoor het beste ‘maatwerk’ geleverd kan worden. Helaas blijkt het in de praktijk vaak niet mogelijk te zijn om met alle leidinggevenden meerdere avonden te plannen vanwege de drukbezette agenda’s. Er moet gezocht worden naar alternatieve manieren van toerusting, waarbij we minder plaatselijk aanwezig zijn. Daarmee gaat een stuk persoonlijk contact met tijd en aandacht verloren. Dit persoonlijk contact blijkt vaak juist nodig om met elkaar een verdiepingsslag te maken als het gaat om het thema ‘geestelijk leidinggeven’. We moeten alert zijn dat de toerusting niet zijn diepgang verliest door de communicatie deels te veranderen in online contact. Het belang van dit persoonlijke contact geldt ook voor de leidinggevenden met betrekking tot de jongeren van de gemeente. De website www.onderwegonline.nl geeft een overzicht van jeugdwerktrends in 2017. Daar wordt het belang van persoonlijk contact als volgt verwoord: ‘In de schimmenwereld van virtual, augmented, en mixed reality wordt het fysieke een-op-een contact ongetwijfeld weer belangrijker, omdat het de enige echt betrouwbare gids zal blijken te zijn. En belangrijker nog: omdat in de fysieke ontmoeting weer een authentiek contact tot stand kan komen.’⁵

Van een ambtsdrager wordt heel wat verwacht aan gespreksvaardigheden, pastorale vaardigheden, mensenkennis, tijd, aandacht en geestelijk leven. Hetzelfde geldt voor leidinggevenden. De werkdruk en het ontbreken van tijd hebben zowel praktische als geestelijke consequenties. Als ambtsdragers en leidinggevenden (door hoge werkdruk) geen tijd meer hebben om hun eigen geestelijk leven te voeden, zullen jongeren uit de gemeente dit ook merken. De ambtsdragers zijn een voorbeeld voor de kinderen en jongeren van de gemeente. Paulus heeft dit ook duidelijk gemaakt in 1 Timotheüs 3 waar hij de houding en het leven van een ambtsdrager verwoordt.

Gewenste situatie

Het LCJ wil alle ambtsdragers, leidinggevenden en opvoeders bij het werk in de gemeente ondersteunen en toerusten met het oog op de kinderen en jongeren in de gemeente. We willen bereiken dat alle ambtsdragers en leidinggevenden snel en makkelijk in contact komen met de jeugdwerkadviseurs en dat zij dit contact als toegankelijk en ondersteunend ervaren.

Beleidsambities

- Voor de beleidsperiode 2018-2021 willen we leidinggevenden en ambtsdragers een online leeromgeving bieden waar zij elkaar (digitaal) kunnen ontmoeten, inspiratie kunnen opdoen, tips en advies kunnen vragen, toerusting aan kunnen vragen, producten kunnen bestellen en downloaden en toerusting kunnen volgen (classroomfunctionaliteit). We vinden het van groot belang dat dit leerplein zo laagdrempelig en toegankelijk mogelijk is voor de gebruiker.
- De online toerustingscursussen willen we zo veel mogelijk combineren met een of twee avonden toerusting ter plaatse voor de praktische verwerking van de inhoud, het persoonlijk contact en de verdere geestelijke verdieping. Gemeenten die graag over specifieke onderwerpen toerusting wensen, kunnen een of meerdere toerustingsavonden op maat aanvragen.
- Om de leidinggevenden te ontlasten kan binnen de gemeente gezocht worden naar gemeenteleden die betrokken willen worden bij de organisatie of uitvoering van een eenmalige activiteit voor jongeren.

⁵ <http://www.onderwegonline.nl/8757-jeugdtrends-2017-jongeren-hongeren-naar-wijsheid>

- De komende beleidsperiode willen we de lijn van de leidinggevende en de ambtsdrager ter plaatse naar de jeugdwerkadviseur zo kort en toegankelijk mogelijk maken. We zoeken daarbij naar mogelijkheden om de online communicatie te optimaliseren, bijvoorbeeld door het inzetten van webcare technologie. Daarnaast is het ons doel om leidinggevend en ambtsdragers zoveel mogelijk te ontlasten bij het (deels organisatorische) werk dat ze moeten doen, door hen te dienen met producten en diensten die gebruiksvriendelijk en efficiënt zijn.
- Naast plaatselijke toerusting willen we ook eens in de twee jaar een landelijke toerustingsdag organiseren voor alle ambtsdragers en leidinggevend met betrekking tot het contact en de omgang met jongeren. Tijdens deze dag kunnen leidinggevend elkaar ontmoeten, ervaringen delen en onderwijs ontvangen.
- We willen de komende beleidsperiode trends onder jongeren duidelijk op de kaart zetten. Daarbij willen we leidinggevend helpen bij het signaleren en duiden van deze trends; zodat zij in staat zijn om geestelijk leiding te geven te midden van de (jeugd)cultuur. Ook willen we hen toerusten om te investeren in persoonlijke stille tijd, gebed, meditatie en Bijbelstudie, om zo het Bijbels onderwijs ook door te kunnen geven aan jongeren.
- LCJ-medewerkers onderhouden regelmatig contact met de gemeenten (kerkenraad en leidinggevend) en bieden waar nodig ondersteuning.
- De komende beleidsperiode willen we de persoonlijke relaties van gemeenteleden onderling (kinderen, jongeren, volwassenen, leidinggevend, ambtsdragers) stimuleren, omdat we de kracht van persoonlijk contact en identificatiefiguren in onze digitale samenleving willen benadrukken.

1.4 Catechese

Huidige situatie

In vrijwel alle gemeenten wordt catechese gegeven. Er zijn verschillende vormen van catechese wat betreft de manier waarop het gegeven wordt: plenaire instructie door een predikant/catecheet versus mentorcatechese waarbij gemeenteleden (kleinere groepjes) jongeren begeleiden. Catechese wordt niet meer standaard door ambtsdragers gegeven.

Behalve verschillen in vorm is er ook diversiteit in doelgroep: differentiatie naar leeftijd (incl. kindercatechese), bijzondere groepen (catechese voor gehandicapten), belijdeniscatechisatie, huwelijks catechese, enzovoorts. In sommige gemeenten is er aandacht voor verschillen in leerniveau, maar over het algemeen wordt er naar leeftijd gedifferentieerd.

Er wordt in de breedte van de gemeenten een grote diversiteit aan catechesemethoden gebruikt. Veel predikanten kiezen voor meerdere methoden die ze met elkaar combineren. Als het gaat om didactiek en hulpmiddelen worden vooral de volgende onderwijsvormen gebruikt: frontaal onderwijs, gesprek/discussie en groepsopdrachten. In sommige gemeenten wordt er gebruik gemaakt van PowerPointpresentaties en/of ander beeldmateriaal zoals filmpjes van www.abcvanhetgeloof.nl.

De grootte van de groepen verschilt, vaak afhankelijk van de grootte van de gemeente. Er is onduidelijkheid over de vraag tot welke leeftijd je catechese blijft volgen. Als een jongere bijvoorbeeld 18 jaar of ouder is en nog geen belijdenis wil doen, blijft hij/zij in de oudste groep zitten, of onttrekt zich aan catechese zoals hierboven beschreven.

Catechese is een heel belangrijk onderdeel van het jeugdwerk binnen de gemeente, waarvoor de kerkenraad verantwoordelijk is. Onder aansturing van het LCJ is een stuurgroep catechese van

predikanten/ambtsdragers ontstaan die de afgelopen jaren over verschillende aspecten van catechese heeft nagedacht. Er is een leerlijn ontwikkeld die de basis vormt voor een nieuwe methode. Ook is er nagedacht over de toerusting van catecheten. In samenwerking met Driestar Educatief en het Wartburg College heeft dit geleid tot twee cursussen. Onder leiding van de stuurgroep is er een projectplan voor een nieuwe methode 'Just Read it' geschreven. Nu het ontwikkelen van 'Just Read it' van start is gegaan, is de taak van de stuurgroep zoals die omschreven was, afgerond en is de stuurgroep in de huidige vorm opgeheven. Tenslotte: Het LCJ krijgt regelmatig aanvragen uit gemeenten om catecheslessen te houden over sociale media, seksualiteit of gamen.

Analyse

Omdat in veel gevallen een predikant of ambtsdrager catechisatie geeft, zijn niet altijd de didactische kwaliteiten aanwezig die belangrijk zijn voor het onderwijs aan jongeren. Tijdens de theologische opleiding wordt wel wat aandacht besteed aan catechese, maar vindt niet de didactische en pedagogische vorming plaats die bijvoorbeeld docenten ontvangen.

Door gebrek aan mogelijkheden en tijd is het in het catechetisch onderwijs niet altijd mogelijk om wat betreft niveau of vragen die er leven aan te sluiten bij elke individuele jongere. Ook ontbreekt regelmatig een doorlopende leerlijn, met aandacht voor de vraag welk thema het beste op welke manier en op welke leeftijd behandeld kan worden. Omdat jongeren minder hoeven te leren neemt (parate) kennis van de Bijbel, belijdenisgeschriften en de geloofsleer af.

Een opkomende tendens is dat jongeren van hun ouders mogen kiezen of ze wel of niet naar catechisatie gaan. Er zijn gemeenten waar een deel van de jongeren helemaal geen catechisatie volgt. Vooral als ze een jaar of 17/18 zijn en nog niet toe zijn aan belijdenis doen. Er zijn gemeenten waar tientallen jongeren in deze leeftijdsgroep nog geen belijdenis hebben gedaan, maar ook niet meer op catechisatie zitten.

Doordat ouders hun kinderen keuzevrijheid geven om al dan niet naar catechisatie te gaan, denken jongeren dat het volgen van catechese iets vrijblijvends is. De claim die God op hun leven gelegd heeft bij de heilige doop wordt steeds minder ervaren.

Gewenste situatie

Als de catecheet met passie, liefde, geloof en verwachting catechese geeft, wordt dit door de jongeren opgemerkt. De catecheet moet uit ervaring kunnen spreken over een leven met de Heere en het is mooi als hij dit op het niveau van jongeren aantrekkelijk weet voor te stellen.

Catecheten weten wat er in de leefwereld van de jongeren zich afspeelt en kan daar op adequate wijze op inspelen tijdens catechisatie. Dit kan voorkomen dat het geestelijk onderwijs blijft hangen boven hun werkelijke leefwereld. De catecheet kan bij het LCJ terecht voor een overzicht van diverse catechesemethodes. Het is ons verlangen dat er gebruik gemaakt wordt van kwalitatief goede methodes (zowel inhoudelijk als didactisch) die aantrekkelijk vormgegeven zijn en doorlopende leerlijnen hebben.

Het LCJ wil faciliteren dat er een interkerkelijke methode ontwikkeld wordt die breed in een behoefte voorziet. Catecheten kunnen bij het LCJ terecht om kennis te maken met alternatieve vormen van informele, laagdrempelige catechese die aan zouden kunnen sluiten bij kleine groepen (randkerkelijke) jongeren. Mogelijk kan er in gemeenten kindercatechese gegeven worden. Kinderen zijn over het algemeen leergieriger dan pubers en kunnen op jonge leeftijd veel kennis opdoen.

Het is ons verlangen dat jongeren (leren) hunkeren naar kennis van God en Zijn Woord en dat zij de catechese als heilzaam ervaren, omdat ze daardoor de God van het verbond (beter) leren kennen. Daarbij zien we ernaar uit dat jongeren zich aangesproken weten door de catechese, meer Bijbelkennis

ontwikkelen en zich oefenen in het spreken met elkaar over de Heere en Zijn dienst. Het is nodig dat zij de vertaalslag leren maken van de dogmatische inhoud naar de betekenis voor de praktijk van elke dag in hun leven.

Beleidsambities

- Het LCJ wil catecheten toerusten door onder andere kennis te delen van de leefwereld van jongeren en catecheten stimuleren tot intensief gebed voor de catechisanten.
- Het LCJ wil faciliteren dat er een interkerkelijke methode ontwikkeld wordt die breed in een behoefte voorziet.
- Vanwege de dalende bezoekersaantallen willen we ideeën uitwerken om op een laagdrempelige informele wijze catechese aan te bieden aan randkerkelijke jongeren.
- We willen ons bezinnen op de vraag op welke leeftijd de catechese zou moeten beginnen.

2.0 Kinder- en jeugdpastoraat

Huidige situatie

Zorg voor elkaar hoort onlosmakelijk bij het gemeente zijn. In de kerk wordt hiervoor het woord 'pastoraat' gebruikt. Het woord 'pastoraat' is een veelomvattend begrip. In dit beleidsstuk onderscheiden wij twee aspecten van dit begrip.

- Ambtelijk pastoraat: Pastoraat als herderlijke zorg. Zoals een herder zorgt voor zijn schapen⁶, zorgt de pastor, namens zijn Zender, voor de gemeenteleden. De herder volgt hierbij het voorbeeld van Jezus, de goede Herder. Bij deze vorm van pastoraat verlenen ambtsdragers de herderlijke zorg. Zij zijn hier in het bijzonder door God Zelf toe geroepen.
- Niet-ambtelijk pastoraat: Pastoraat als onderlinge pastorale zorg van gemeenteleden. Pastoraat heeft een plaats binnen de gemeente van de Heere Jezus Christus. Elk lid van het lichaam van Christus heeft een taak in de zorg voor de andere leden.⁷

Een belangrijk deel van het werk van een predikant bestaat uit het verlenen van ambtelijk pastoraat. In de huidige situatie leggen predikanten bezoeken af bij gemeenteleden (van alle leeftijden) die in rouw zijn, mensen die bijzondere zorg nodig hebben, zieken en ouderen. Naast de predikant leggen ook de andere kerkenraadsleden pastorale bezoeken af, onder andere in de vorm van huisbezoek. Tijdens deze huisbezoeken komen één of twee ambtsdragers bij gezinnen thuis. In veel gemeenten gebeurt dit per gezin ongeveer één keer per jaar.

In veel gemeenten is er een jeugdouderling. Deze ouderling heeft de taak om speciale aandacht aan de jongeren van de gemeente te besteden. Vanwege de werkdruk zien we dat in sommige gemeenten naast de predikant een pastoraal werker of vrijwilliger wordt aangesteld die pastorale bezoeken aflegt en zo de werkdruk van de predikant en ambtsdragers verlicht.

Analyse

Ambtsdragers hebben vaak een volle agenda met alle huisbezoeken die afgelegd moeten worden bij gezinnen. De tijd ontbreekt om aan specifieke groepen extra aandacht te kunnen besteden.

Voor de jeugdouderling is het niet eenvoudig om speciale zorg aan de kinderen en de jongeren te besteden als hij ook een wijk uit de gemeente toebedeeld krijgt. Bovendien heeft de jeugdouderling vaak met name oog voor de jongeren van de gemeente. De zorg voor *kinderen* wordt daarbij soms uit het oog verloren. Kinderen en jongeren zonder zichtbare of bekende problemen merken vaak weinig van het vele ambtelijk pastoraat dat in de gemeente plaatsvindt.

Omdat veel gemeenteleden hun taak en verantwoordelijkheid in het niet-ambtelijk pastoraat niet beseffen, ervaren veel kinderen en jongeren weinig pastorale zorg en aandacht. Gemeenteleden worden wellicht ook te weinig toegerust om deze aandacht aan kinderen en jongeren te kunnen geven.

De rapportage van huisbezoeken binnen de kerkenraad wordt niet overal even goed bijgehouden, onder andere vanwege het feit dat dit te tijdrovend is. Ook als het gaat om de specifieke groepen van kinderen en jongeren in de gemeente, is zorg en aandacht erg belangrijk.

⁶ Zie o.a. Psalm 23 en Johannes 10

⁷ *Kinder- en tienerpastoraat*, Reader Stichting Chris, p.15

Gewenste situatie

De Bijbel schetst ons het beeld van de gemeente als het lichaam van Christus. Lid van het lichaam zijn betekent ook omzien naar andere gemeenteleden. Lichaamsdelen hebben elkaar nodig om te functioneren. Zorg voor elkaar is een wezenlijk onderdeel van gemeente-zijn.

Het LCJ wil de komende beleidsperiode in de plaatselijke gemeenten de pastorale zorg voor kinderen en jongeren onder de aandacht brengen bij zowel de kerkenraad als de gemeenteleden. Voor sommige doelgroepen is in het bijzonder zorg en aandacht nodig. Het LCJ denkt daarbij onder andere aan zieken, gehandicapten, rouwenden, studenten en kinderen van gescheiden of scheidende ouders. Hoe de aandacht en zorg voor deze doelgroepen vormgegeven wordt, zal verschillend zijn per gemeente. Het LCJ kan hulp en begeleiding bieden bij het opzetten van deze zorg in plaatselijke gemeenten.

Om adequaat te kunnen reageren op mogelijke problemen in gezinnen is informatie belangrijk. Een goede verslaglegging kan voorkomen dat elk bezoek naar hetzelfde gevraagd wordt. Daarbij is de privacy van gemeenteleden een blijvend aandachtspunt. Het zou wenselijk zijn als ambtsdragers na afloop van de huisbezoeken de belangrijke informatie over de kinderen en jongeren doorgeven aan de jeugdouderling. Zo kan de jeugdouderling geholpen worden bij het op de hoogte blijven van de situatie van alle kinderen en jongeren.

Bij al het werk in de gemeente rondom de zorg en aandacht voor elkaar is de grote Herder der schapen, Jezus Christus, het voorbeeld. Hij zal Zijn gemeente vergaderen. Wij mogen in afhankelijkheid van Hem zorg verlenen met als doel de uitbreiding van Zijn kudde!

2.1 Kinder- en jeugdpastoraat algemeen

Huidige situatie

Bij het algemene kinder- en jeugdpastoraat denken we in de eerste plaats aan alle kinderen en jongeren van de gemeente zonder zichtbare of bekende problemen. Bij deze vorm van pastoraat gaat het er met name om dat jongeren zich gezien en gekend weten binnen de gemeente. In verschillende gemeenten wordt vorm en inhoud gegeven aan deze pastorale zorg middels het mentoraat. Volwassen gemeenteleden krijgen een aantal jongeren toegewezen. Zij zijn mentor van deze jongeren en geven hun bijzondere aandacht in de vorm van regelmatige gesprekken en een berichtje bij speciale gebeurtenissen als een rijexamen, een verjaardag, etc. In andere gemeenten wordt dit vormgegeven met behulp van leidinggevenden en catecheten. Deze vorm van aandacht en zorg worden in een aantal gemeenten aan jongeren besteed vanaf ongeveer 12-jarige leeftijd. Andere gemeenten besteden aandacht aan de kinderen en jongeren op de zondagsschool, club en vereniging en tijdens de catechisatie.

Doordat we als LCJ steeds meer onder jongeren werken, zien we in het algemeen een toename van het pastorale contact met jongeren. In de huidige situatie van de gemeenten zien we dat een aantal leeftijdsgroepen om bijzondere aandacht vragen. Twintigers die stoppen met deelname aan het jeugdwerk en bezig zijn met een studie, hun eerste baan, een relatie en sociale contacten, zoeken een eigen weg in het leven. Ze komen los te staan van de directe invloedssfeer van hun ouders en maken eigen keuzes. Veel jongeren in deze doelgroep hebben vragen die kenmerkend zijn voor deze levensfase. Dit zijn vaak vooral vragen die gaan over het menselijk handelen en over levensvragen zoals: Wat geeft mijn leven zin? Waar word ik écht gelukkig van? Wanneer ben ik een goed mens? en: Wie ben ik als mens? Sommige jongeren ervaren in de kerk weinig ruimte om deze vragen te stellen of krijgen oppervlakkige antwoorden die niet bevredigen.

De doelgroep dertigers is een groep met een erg druk bestaan. Velen van hen hebben een jong gezin, zijn tweeverdieners en zijn betrokken bij tal van activiteiten. Het vergt veel organisatie om alles draaiende te houden.

Analyse

In kleine gemeenten kan het persoonlijke contact op de zondagsschool, club, vereniging en catechisatie voldoende zijn om een relatie op te bouwen en zorg en aandacht voor kinderen en jongeren in praktijk te brengen. Echter, in veel gemeenten blijkt de persoonlijke aandacht tijdens deze bijeenkomsten moeilijk te zijn, vanwege het aantal kinderen en jongeren en het beperkte aantal leidinggevenden en ambtsdragers. Vaak worden de kinderen en jongeren met problemen die bij de kerkenraad bekend zijn (bijvoorbeeld in geval van ziekte) bezocht, maar worden de kinderen en jongeren die geen (bij hen bekende) problemen hebben niet bezocht. In toenemende mate signaleren we dat kinderen en jongeren niet meer aanwezig (kunnen) zijn tijdens de huisbezoeken.

Bij het LCJ komen er veel vragen binnen van jongeren. Als jongerenorganisatie proberen we jongeren zo goed mogelijk te helpen en hen van een (pastorale) reactie te voorzien. Als deze pastorale vragen niet plaatselijk in de gemeente gesteld worden, kunnen er vragen ontstaan met betrekking tot de ambtsvisie en de competenties van het LCJ. De open wereld creëert laagdrempeligheid, waardoor jongeren de route via internet als normaal ervaren. Sommige ambtsdragers ervaren het pastorale contact van het LCJ met jongeren als een bedreiging voor het vervullen van hun functie. We signaleren dat met deze toename van pastoraal contact als organisatie, goed nagedacht moet worden over de veiligheid van medewerkers. In de gemeenten waar men werkt met mentoraat is er vaak vanaf 12 jaar aandacht voor de jongeren van de gemeente. Niet alle jongeren ervaren deze aandacht als prettig. Zorg en speciale aandacht voor kinderen onder de 12 jaar blijft vaak achterwege, terwijl ook zij gemeenteleden zijn die pastorale aandacht nodig kunnen hebben. Ook stopt het mentoraat op een bepaalde leeftijd, terwijl juist oudere jongeren, bijvoorbeeld zij die single blijven, buiten de boot vallen. Zij gaan niet meer naar clubwerk of catechese en voelen zich ook vaak niet thuis op een mannen- of vrouwenvereniging. Deze twintigers hebben vaak behoefte aan onderling contact, maar hebben vaak niet de tijd en de gelegenheid om met regelmaat kringwerk te bezoeken. Met geheel eigen vragen heeft deze doelgroep aandacht nodig om te voorkomen dat ze vervreemden van de gemeente en de prediking en dat ze geen relevantie meer ervaren in de kerkgang voor hun persoonlijk leven.

Onder de dertigers wordt volop carrière gemaakt en gaan veel mensen grote financiële verplichtingen aan als het afsluiten van een hypotheek. Door alle drukte kan de gemeente en de dienst aan God er gemakkelijk bij inschieten. Ze komen niet aan stilte en bezinning toe en hebben geen tijd voor alle maandelijkse Bijbelkringen van de kerk. Het gevaar ligt op de loer dat ze zich steeds minder betrokken voelen bij de gemeente en de kerkgang geleidelijk verzuimd wordt.

Gewenste situatie

Als kinderen en jongeren zich gezien, gekend en gewaardeerd weten in de gemeente waartoe zij behoren, zal dit de betrokkenheid onder de doelgroepen stimuleren. Wij wensen dat de kinderen en jongeren door de pastorale zorg heen de Herder mogen zien.

Het werk van de jeugdouderling beperkt zich niet tot formeel contact (op afspraak), maar waar mogelijk ook informeel. Hij probeert jongeren te bereiken in hun eigen leefwereld en laat waar mogelijk op natuurlijke wijze de Bijbel opengaan. Hij stimuleert op deze manier jongeren om ook door de week in gesprek te zijn over het Woord van God.

We willen bewust aandacht schenken aan de twintigers en de dertigers in de gemeente. Daarbij is er oog voor de verantwoordelijkheid en inzet van de gehele gemeente, ook in hele kleine dingen kan deze onderlinge liefde zichtbaar worden. Het is niet de bedoeling dat de kerk als een opgeheven vinger ervaren wordt voor de drukke dertiger, maar juist als een haven van rust, verstillend en bezinning in het (vaak) jachtige bestaan.

Beleidsambities

- Het LCJ wil in gemeenten een bewustwordingsproces op gang brengen, waarbij het belang van zorg, aandacht, veiligheid, persoonlijk contact en relatie benadrukt wordt.
- Naast de bewustwording streeft het LCJ naar praktische hulp en toerusting in de plaatselijke gemeenten om zowel het ambtelijke als het niet-ambtelijke pastoraat vorm te geven onder kinderen en jongeren.
- Als LCJ willen we ons bezinnen op een warme, betrokken en professionele manier van persoonlijk direct contact met jongeren, waarbij de veiligheid gewaarborgd is van zowel de jongeren als de medewerkers. In de gemeenten willen we de praktijk van niet - ambtelijk pastoraat bespreekbaar maken.
- Het LCJ wil ambtsdragers toerusten om op informele wijze invulling te geven aan het pastoraat door op natuurlijke momenten met jongeren in gesprek te zijn.
- Bij kerkenraden willen we het thema 'huisbezoek' onder de aandacht brengen en ambtsdragers toerusting bieden met betrekking tot het geestelijk gesprek met kinderen en jongeren.
- Deze beleidsperiode willen we specifieke aandacht geven aan twintigers en dertigers in de gemeente door te onderzoeken waar zij behoefte aan hebben en wat nodig is om hen als gemeente vast te houden.

2.2 Randkerkelijke jongeren

Huidige situatie

Randkerkelijke gemeenteleden zijn op papier lid van de gemeente, maar komen zelden in de kerk en zijn vaak ook niet aanwezig bij kerkelijke activiteiten. De kerk en de gemeente zijn geen belangrijk onderdeel in het leven van deze gemeenteleden.

Bij hen die de kerk verlaten, heeft er vaak een langdurig losmakingsproces plaatsgevonden. Vaak wordt op jonge leeftijd (rond de 13-14 jaar) al een keuze gemaakt. Randkerkelijkheid zal vanwege de de-traditionalisering en de de-institutionalisering waarschijnlijk verder toenemen in de toekomst. De sociale controle wordt minder en mensen voelen zich minder afhankelijk van anderen bij het maken van hun keuzes. Bovendien gaan jongeren steeds minder uit loyaliteit aan hun ouders of uit sociale druk naar de kerk.

Randkerkelijke jongeren ervaren vaak een kloof tussen hun eigen leven en het gemeenteleven. De zondagsbeleving sluit bijvoorbeeld niet (meer) aan bij hun denken en doen. Deze jongeren hebben binnen de gemeente in het algemeen weinig sociale contacten opgebouwd. Dat zorgt ervoor dat er door hen weinig binding met gemeenteleden ervaren wordt. Steeds meer gemeenten zien leden langzaam maar zeker verdwijnen. Verschillende gemeenten nemen initiatieven om randkerkelijken opnieuw bij het gemeenteleven te betrekken.

Analyse

We signaleren een massale losweking van de kerk onder jongeren binnen de gereformeerde gezindte. Dit is een gevolg van het loslaten van het gereformeerde belijden in algemene zin en de kloof tussen leer en leven. Daarnaast zijn er jongeren die benoemen wel een band met God te hebben, maar geen band met de kerk als instituut en de eredienst in het bijzonder.

Randkerkelijke gemeenteleden zien niet de relevantie van het christelijk geloof (met de noodzaak van bekering, geloof in Jezus Christus en het belang van de gemeenschap der heiligen) voor hun eigen leven. Omdat het losmakingsproces vaak heel langzaam plaatsvindt, merken gemeenteleden en ambtsdragers het niet of veel te laat op.

Sommige jongeren lijken in één keer afscheid te nemen van kerk en gemeente, maar in veel gevallen is daar al een lang, soms onzichtbaar proces aan voorafgegaan. In de kerk wordt soms wel zorg geuit over de randkerkelijkheid van gemeenteleden, maar de communicatie met deze gemeenteleden wordt niet (altijd) actief gezocht. Helaas is de veelgehoorde klacht van de kerkverlater dat hij of zij maar door weinig gemeenteleden aangesproken is.

Een oorzaak van verwijdering tussen de jongere en de kerk kan het ontbreken van sociale contacten en binding zijn, maar ook het beperkt aantal identificatiefiguren in de gemeente: gemeenteleden die vol zijn van de liefde van de Heere Jezus en daarmee tot jaloersheid wekken. Het wordt dan minder aantrekkelijk om kerkdiensten te bezoeken en actief deel te nemen aan het gemeenteleven.

Gewenste situatie

De aandacht voor randkerkelijken tijdens de komende beleidsperiode heeft als doel dat gemeenteleden zich meer bewust worden van de verantwoordelijkheid die zij hebben voor elkaar. Bovendien zien wij er naar uit dat kinderen en jongeren in gemeenten al vroeg actief bij het gemeenteleven betrokken worden, zodat er onderling sociale binding ontstaat. Waar sociale binding is, kan er ook een positieve sociale controle zijn en stimuleert men elkaar makkelijker tot actieve deelname aan de erediensten en het gemeenteleven. Vaak zijn gemeenteleden van ongeveer dezelfde leeftijd het meest geschikt om relaties te leggen met randkerkelijken.⁸ Het is van belang dat in een vroeg stadium een pastoraal traject doorlopen wordt voor het opbouwen van persoonlijk contact.⁹

Kerkverlating gebeurt meestal niet van de ene op de andere dag. Daar gaat vaak een lang proces van randkerkelijkheid aan vooraf. Het is van belang dat dit proces zo snel mogelijk gezien en erkend wordt, zodat er door de gemeente tijdig kan worden geanticipeerd. In sommige gevallen kan de randkerkelijke alsnog kerkverlater worden, hoewel de gemeente er alles aan gedaan heeft de jongere bij de kerk te bewaren. Het is wenselijk dat bij het verlaten van de gemeente een gesprek plaatsvindt. Deze 'exit-gesprekken' zijn van belang om nog een liefdevol appel te doen, samen de Bijbel te lezen en te bidden en ook om alert te blijven als gemeente. Er moet alles aan gedaan worden om te voorkomen dat gemeenteleden 'geruisloos' verdwijnen uit het gemeentebestel.

Het LCJ wil de komende beleidsperiode aandacht vragen voor het echte persoonlijke contact en de relatie met kinderen en jongeren in de gemeente. Enerzijds ligt hier een taak voor ambtsdragers om de kinderen en jongeren van de gemeente in het oog te hebben, hen regelmatig aan te spreken en contact met hen te onderhouden. Als jongeren dreigen af te dwalen, worden zij met herderlijke liefde opgezocht

⁸ Jongere heeft zes redenen om de kerk te verlaten.

<http://www.refdag.nl/kerkplein/kerknieuws/jongere heeft zes redenen om de kerk te verlaten 1 591686>

⁹ D. Quant artikel 'Aan de rand' <http://www.lcj.nl/ambtsdragers/zorg-voor-jongeren/kerkverlating>.

daar waar ze zijn (Lukas 15:1-10). Anderzijds heeft de gemeente als geheel een belangrijke taak in dit proces van sociale binding.

Het uiteindelijke doel is niet alleen dat randkerkelijken weer in de kerk zitten, maar dat ze wederom geboren worden en Jezus Christus toebehoren. Van daaruit wordt ook de noodzaak gezien zich bij de kerk aan te sluiten (zie ook NGB art. 28). Waar randkerkelijken zien wat zij missen, doordat ze gemeenteleden kennen die van genade mogen leven en rusten in het offer van Christus, kunnen ook zij door de Heilige Geest gaan verlangen naar diezelfde genade en dat geloof. Zo mogen gemeenteleden identificatiefiguren zijn. Het gaat in de gemeente om het hart van alle jongeren, ook het hart van hen die randkerkelijk zijn!

Beleidsambities

- Het LCJ wil gemeenten begeleiden en toerusten bij het doorlopen van een pastoraal traject voor het opbouwen van persoonlijk contact om kerkverlating te voorkomen. Daarvoor zal toerustingsmateriaal worden vervaardigd.
- De massale losweking van de kerk onder jongeren moet breed kerkelijk doordacht en uitgewerkt worden. De noodklok moet luiden.

2.3 Kinderen en jongeren met rouw of verdriet

Huidige situatie

In de gemeenten is er zichtbaar en onzichtbaar leed onder kinderen en jongeren. Kinderen waarvan een familielid of vriend(innet)je gestorven is, of waarvan de ouders gescheiden zijn of gaan scheiden. Als kinderen of jongeren rouwen vanwege een sterfgeval is dit veelal bekend in de gemeente. Als het gaat om het proces voor en rond een scheiding ligt dit vaak anders. Achter gesloten deuren wordt veel leed en pijn ervaren.

Het uit elkaar groeien van ouders (wat voor een scheiding vaak plaatsvindt, al dan niet gepaard met ruzies) is voor kinderen merkbaar. Het kind is er helemaal bij betrokken en neemt vaak een heel moeilijke en pijnlijke positie tussen twee ouders in.

In Nederland eindigt éénderde van de huwelijken in een scheiding.¹⁰ In de kerk is dit nu nog minder, maar ook daar komt het steeds vaker voor. Huwelijksproblemen en gebroken huwelijken gaan geen gemeente meer voorbij. Omdat de Bijbel -als er geen sprake is van overspel- echtscheiding verbiedt, zijn er ook gemeenteleden bij wie de huwelijksrelatie niet goed is, maar die toch bij elkaar blijven. In deze situaties blijft het huwelijksleed meestal onzichtbaar voor andere gemeenteleden, terwijl er achter gesloten deuren veel ruzie, of misschien zelfs mishandeling plaatsvindt. In gevallen waar echtgenoten de hulp van een predikant inroepen, heeft die de handen veelal vol aan het echtpaar. Het is moeilijk om dan ook nog goede begeleiding aan de kinderen en jongeren te bieden.

Gemeenteleden ervaren het als moeilijk om op een goede manier om te gaan met kinderen en jongeren die rouw of verdriet ervaren. De jeugd verwerkt verdriet op een heel eigen manier.

Het LCJ heeft verschillende producten en diensten voor gemeenten als het gaat om rouwverwerking en verdriet bij kinderen en jongeren. We geven workshops en lezingen over dit thema. Ook is er een reader en achtergrondinformatie over het onderwerp beschikbaar.

¹⁰ <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/bevolking/faq/specifiek/faq-huwelijksontbindingen.htm>

Analyse

In de gemeenten ontbreekt vaak de expertise die nodig is om hulp te bieden aan met name kinderen, maar ook jongeren met rouw en verdriet. Als één van de ouders van het kind sterft, vindt er vaak wel een gesprek plaats tussen de predikant en het kind. Meestal blijft het echter bij één of twee gesprekken, terwijl het verdriet bij kinderen jarenlang aanwezig is. Als gemeenteleden horen van de huwelijksproblemen of de scheiding van andere gemeenteleden kan de moed en expertise ontbreken om daar met het kind of de jongere over in gesprek te gaan.

Het pastoraal opvangen van kinderen gaat niet vanzelf. Vooral wanneer het verdriet van kinderen voor gemeenteleden niet zichtbaar is, gebeurt er niets vanuit de gemeente. Als kinderen ernstig en/of langdurig ziek zijn, is daar meestal wel aandacht van een predikant of jeugdouderling voor.

Als de problemen die in gezinnen spelen bekend zijn, zijn er vaak wel gemeenteleden die praktische hulp aanbieden. Deze hulp wordt echter in veel gevallen niet gecoördineerd vanuit de gemeente. De aansturing en voortgang van de hulp is daardoor niet gewaarborgd. Bovendien is deze hulp vaak gericht op volwassenen en niet zozeer op de kinderen met pijn en verdriet.

Het begeleiden van kinderen en jongeren tijdens perioden van rouw en verdriet kost tijd en energie. Als gemeenteleden hier niet gericht voor gevraagd worden, zal het waarschijnlijk ook niet zomaar gebeuren. Bij kinderen en jongeren die veel rouw of verdriet meemaken tijdens hun jeugd en zich niet gezien en gesteund weten door gemeenteleden, kan negatieve beeldvorming ontstaan over de kerk en de onderlinge liefde tussen gemeenteleden. Kinderen en jongeren kunnen in een geloofscrisis terecht komen door het ontbreken van tijd en aandacht voor hen in deze moeilijke periode. Als deze jeugd het vertrouwen in ouders en in relaties verliest, zal de betrouwbaarheid van wat hun ouders verteld hebben over de Bijbel en over God ook betwijfeld worden. Het geloof en het Godsbeeld van kinderen zijn erg verbonden met het beeld dat ze van hun ouders hebben. Deze kinderen kunnen hun leven lang hiervan de gevolgen ondervinden. Momenteel wordt er in gemeenten niet snel genoeg effectief hulp geboden op het gebied van kinderpastoraat.

Gewenste situatie

Er is voor kinderen en jongeren veel overlap tussen de beleving van een rouwproces en de beleving van een scheiding tussen ouders. In beide gevallen ervaren ze eenzaamheid en verdriet. Voor het pastoraat betekent dit dat beide problemen op nagenoeg eenzelfde manier aangepakt kunnen worden.

Omdat omgang met kinderen weer andere kennis en vaardigheden vraagt dan omgang met jongeren, zouden mogelijk leidinggevenden van de crèche en zondagsschool bij deze zorg betrokken kunnen worden.

Een kerkelijke gemeente kan meestal geen professionele zorg verlenen, maar de rol die gemeenten kunnen vervullen in het kinder- en jongerenpastoraat is met name gericht op zielzorg. Wanneer moeite en verdriet gesignaleerd wordt bij kinderen en jongeren kan er met hen gesproken en gebeden worden. Het open oor, de betrokkenheid, de liefde onderling en het gebed voor en met elkaar bindt een gemeente samen. Het is van belang dat de kerkenraad adressen heeft van christelijke hulpverlenings- en zorginstanties om waar nodig tijdig door te verwijzen. Daarbij is het van belang dat het pastoraat daarmee niet afgelopen is. Juist als iemand al professionele hulp krijgt vanwege problemen kan de pastorale zorg vanuit de gemeente deze mensen bijzonder steunen.

Voor heel praktische hulp kan het opstarten van een 'diaconale hulpdienst' in de gemeente prettig zijn. Gemeenteleden kunnen onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad hulp bieden aan

medegemeenteleden die dat nodig hebben. Een gemeentelid coördineert de praktische hulp die vanuit de gemeente geboden wordt.

Het kan goed zijn om als gemeente een rouw- en scheidingsprotocol beschikbaar te hebben met het oog op de zorg voor kinderen en jongeren in deze situatie. Dat voorkomt dat er dingen over het hoofd gezien worden, of dat er ernstige fouten worden gemaakt. Het gaat niet alleen om zorg en aandacht tijdens de verdrietige gebeurtenissen, maar ook daarna. Gemeenteleden die behoren tot de bestaande contactenkring van kind of jongere komen hier het beste voor in aanmerking.

Het doel is dat concreet gestalte gegeven wordt aan de opdracht aan ambtsdragers om bedrukten te helpen en te troosten naar dat zij nodig hebben (NGB art. 30).

Beleidsambities

- Het LCJ biedt gemeenten toerusting met het oog op de pastorale gesprekken met kinderen en jongeren en de begeleiding die hen vanuit de gemeenten gegeven kan worden.
- We bieden gemeenten een adressenlijst van christelijke hulpverlenings- en zorginstanties waar zij gemeenteleden naar door kunnen verwijzen voor professionele hulp.
- We begeleiden gemeenten in het opstarten van een diaconale hulpdienst in de gemeente.
- We bieden de gemeenten een voorbeeld van een rouw- en scheidingsprotocol om kinderen en jongeren te begeleiden bij verdriet.

2.4 Studenten

Huidige situatie

Een steeds groter deel van de jongeren is student. Student zijn houdt meer in dan het volgen van een studie; er gaan veel nevenactiviteiten mee gepaard, bijvoorbeeld deelname aan een studentenvereniging, een bijbaan en het wonen op kamers. Ook is de studentenperiode belangrijk voor het vormen van een eigen identiteit.

Er zijn veel soorten studentenverenigingen waar jongeren zich bij kunnen aansluiten. Ook voor christelijke studenten zijn er diverse studentenverenigingen met allen een eigen missie, visie en identiteit. Als het gaat om het aansluiten bij een kerkelijke gemeente zie je diversiteit onder studenten: sommige studenten blijven in hun thuisgemeente lid, anderen sluiten zich aan bij een gemeente in de stad. Veel studenten gebruiken deze periode om zich te oriënteren op het kiezen van een kerkverband door allerlei gemeenten te bezoeken. Voor een deel van de studenten is dit de periode waarin zij afhaken.

Per kerkverband verschilt de aandacht die aan studenten gegeven wordt en de activiteiten die voor hen georganiseerd worden. Dit varieert van geen aanbod tot het aanwezig zijn van speciale studentenkringen en toerusting door middel van conferenties.

Binnen de Christelijke Gereformeerde Kerken is er een lijst met contactpersonen voor studenten in de CGK-gemeenten in steden met een HBO of universiteit. In sommige gemeenten bezoeken ambtsdragers uitwonende studenten.

Het LCJ heeft een +16 Handreiking actueel (voor studenten) met als thema apologetiek. Op het +16 Jeugdappel worden onder andere met het oog op studenten regelmatig workshops met een apologetisch karakter georganiseerd. Het LCJ heeft een uitgebreid plan ontwikkeld waarbij aan zowel aankomende, huidige, oud-studenten, ouders en ambtsdragers aandacht wordt gegeven.

Analyse

In de kerk is er weinig specifieke aandacht voor problemen waar studenten tegenaan lopen. Studenten weten vaak niet bij welke kerkelijke gemeente ze thuis (willen) horen. Ook wordt er weinig toerusting geboden voor specifieke vragen die worden opgeroepen in de wetenschappelijke context. Door de specifieke studie of wetenschap in het algemeen worden vragen opgeroepen die grote consequenties kunnen hebben voor het geloof. Veel studenten kampen met vragen die weinig of geen plek krijgen in preken bijvoorbeeld. Zo wordt het moeilijk voor studenten om de gemeente en de kerk te verbinden met het leven als student op de hogeschool of universiteit. De studententijd is een fase waarin oriëntatie en verbreding van belang is. Tegelijkertijd heeft het niet aangesloten zijn bij een gemeente vaak negatieve gevolgen. De jongeren worden dan nergens gemist en zijn ook nergens officieel 'thuis'. Het gevaar van kerkverlating ligt op de loer. Er zijn ook veel studenten die niet in staat zijn om in eigen woorden te vertellen wat ze geloven. Apologetisch onderwijs is niet alleen van belang voor studenten die een wetenschappelijke studie volgen, ook MBO-studenten hebben op hun eigen niveau apologetisch onderwijs nodig.

Gewenste situatie

Omdat deze bijzondere groep in de gemeente specifieke aandacht nodig heeft, wil het LCJ de komende beleidsperiode nadenken over extra zorg voor de studenten. De praktijk van randkerkelijkheid begint vaak in deze levensfase. De sociale controle van het ouderlijk huis is weg, of veel minder geworden. Als jongerenorganisatie wil het LCJ studenten stimuleren om een gemeente te kiezen die zij wekelijks bezoeken als de thuisgemeente niet bezocht kan worden. Ook willen wij hen wijzen op de bestaande christelijke studentenverenigingen en kringen die hen houvast kunnen bieden. Er moet een christelijk wetenschappelijk tegenover aangeboden worden aan studenten. Als jongerenorganisatie zien wij er naar uit dat in de toekomst gemeenten en ambtsdragers meer aandacht besteden aan de studenten door ook tijdens preken in te gaan op vragen die voor deze groep belangrijk zijn.

Beleidsambities

- Op diverse niveaus (MBO en HBO/WO) willen we jongeren helpen om op een eenvoudige manier het gereformeerde belijden te verwoorden voor zichzelf en als getuigenis voor medestudenten in een seculiere omgeving.
- Het LCJ zal in samenwerking met derden werken aan een digitaal platform voor studenten in de breedte van de gereformeerde gezindte.
- We willen de doelgroep 'studenten' specifiek onder de aandacht brengen van ambtsdragers (door middel van toerusting op maat) zodat zowel in prediking als pastoraat bijzondere aandacht is voor deze doelgroep.

2.5 Doeners in de kerk

Huidige situatie

Vanaf 2013 vraagt het LCJ speciaal aandacht voor de doeners in de kerk. Veel kerkelijke activiteiten zijn cognitief gericht, terwijl meer dan de helft van de gemeenteleden gaven en talenten heeft die meer op de praktijk gericht zijn. Het LCJ wil nadrukkelijk deze doelgroep in het oog houden bij het ontwikkelen van materialen, producten en diensten.

Ongeveer de helft van alle jongeren en ouderen zijn geschoold op VMBO-niveau en is meer praktisch dan theoretisch gericht. In de kerk is een groot deel van de eredienst behoorlijk cognitief van aard. Ook op

clubs en verenigingen en tijdens catechese heeft veel materiaal een cognitieve insteek. Om aan te sluiten bij de 'doeners' in de kerk brengt het LCJ dit thema de komende beleidsperiode opnieuw onder de aandacht. In voorgaande jaren werd een stuurgroep opgericht die dit thema interkerkelijk op de kaart heeft gezet. Er is een website ontwikkeld, een symposium georganiseerd en een cursus voor jeugdleiders ontwikkeld om onze gemeenten op te roepen tot bezinning. Ook is er in 2013 een pilot gestart om het bestaande club- en verenigingsmateriaal Handreiking aan te passen voor de doeners in de gemeente. In 2016 is het boekje 'Daadkracht' uitgegeven.

Analyse

Een groot deel van de doeners in de kerk vindt het moeilijk om de preek op zondag te volgen en de Bijbelstudie tijdens het jeugdwerk te begrijpen. De veelal cognitieve insteek maakt het voor hen moeilijk om zich aangesproken te voelen en ook daadwerkelijk tot leren te komen.

Door onbegrip neemt de onverschilligheid toe. Dit probleem raakt alle activiteiten van de gemeente.

De boodschap van de Bijbel komt voor de doeners in de kerk vaak niet dichtbij omdat het te cognitief gebracht wordt. Dit versterkt onder deze doelgroep het probleem van de kloof tussen leer en leven.

Bij veel mensen in de kerk is de sensitiviteit voor doeners nog niet aanwezig.

Gewenste situatie

In al de producten, diensten en activiteiten van het LCJ willen we in de beleidsperiode 2018-2021 aandacht hebben voor deze doelgroep.

Beleidsambities

- Tijdens de bezoeken aan de plaatselijke gemeenten (PJO) zal dit thema aan bod komen en zullen gemeenten gestimuleerd worden om in het gemeentelijk jeugdbeleid speciale aandacht te hebben voor deze kinderen en jongeren.
- De cursus die ontwikkeld is tijdens de vorige beleidsperiode willen we de nieuwe beleidsperiode digitaliseren.
- De stuurgroep 'Doeners in de kerk' zal tijdens de nieuwe beleidsperiode zijn netwerk verder uitbreiden en contacten intensiveren. Ook zal de stuurgroep aandacht besteden aan de vernieuwing van de website en opnieuw actief verbindingen zoeken met de predikanten en ambtsdragers door middel van een symposium.
- Er zullen specifiek voor de doelgroep doeners nieuwe dagboeken uitgegeven worden. Daarnaast zal er een lessenserie voor catechese ontwikkeld worden met als hoofddoelgroep de doeners in de kerk.

2.6 Kinderen en jongeren met gedragsproblemen en/of handicap(s)

Huidige situatie

Binnen de kerk zijn er kinderen en jongeren met gedragsproblematiek en/of een handicap.

Voor de verstandelijk dan wel lichamelijk gehandicapten is er in sommige gemeenten bijzondere aandacht, bijvoorbeeld door speciale catechesegroepen en zondagsschoolgroepen die afgestemd zijn op de doelgroep. Soms worden er (bijzondere) kerkdiensten georganiseerd voor anders begaafde kinderen en jongeren. In veel gemeenten is er echter weinig tot geen aandacht voor de kinderen en jongeren met een handicap en/of gedragsstoornissen.

Analyse

Veel gemeenteleden ervaren verlegenheid bij het omgaan met kinderen en jongeren die een gedragsprobleem hebben. Kinderen en jongeren van wie de problemen niet bekend (geïndexeerd) of zichtbaar zijn, worden soms negatief benaderd vanwege hun gedrag. Er wordt normaal gedrag verwacht, terwijl dit niet (altijd) mogelijk is. Hierdoor kan het negatieve gedrag juist versterkt worden.

Gemeenteleden vinden het vaak ook moeilijk om op een juiste manier met gehandicapte kinderen en jongeren om te gaan. Vanwege onzekerheid wordt het contact met hen nogal eens vermeden. Kinderen en jongeren met ernstige gedragsproblemen of een handicap blijven vaker dan anderen thuis tijdens een kerkdienst, club, catechisatie, of andere activiteiten. Dit heeft (veelal) negatieve invloed op hun sociale binding met de gemeente. Niet alle materialen zijn toegankelijk voor de jongeren met een handicap. Daarnaast is er behoefte aan toerusting om deze materialen goed in te zetten of om met deze doelgroep om te gaan.

Hoewel kinderen en jongeren met gedragsproblematiek en/of een handicap speciale zorg nodig hebben, wordt die in weinig gemeenten geboden. Ook is er in veel gemeenten onvoldoende inzicht in de materialen die beschikbaar zijn voor deze doelgroep.

Vaak zijn ouders zelf lang bezig met het uitzoeken van de mogelijkheden die er zijn. Ook hebben leidinggevenden vaak te weinig contact met ouders van kinderen met gedragsproblematiek, terwijl juist de ouders leidinggevenden van waardevolle adviezen kunnen voorzien.

Gewenste situatie

Kinderen en jongeren met gedragsproblemen of een handicap krijgen in hun omgeving vaak een speciale behandeling. Dat vinden ze niet altijd leuk. Als het voor leidinggevenden en de andere jongeren te doen is (al dan niet met een aanpassing in leerstof/programma/toegankelijkheid), kan het ook heel mooi zijn als zulke kinderen en jongeren met het gewone kinder- en jeugdwerk mee kunnen doen. Er kan zo een goede binding ontstaan tussen de verschillende jongeren. Het is belangrijk dat ouders en leidinggevenden goed contact met elkaar onderhouden over de gang van zaken tijdens de bijeenkomsten.

Niet in alle gemeenten is het mogelijk om speciale groepen en activiteiten voor kinderen en jongeren die een eigen aanpak vragen op te zetten. Omdat het organiseren van dergelijke activiteiten veel (professionaliteit) van een gemeente vraagt, kan dit mogelijk regionaal opgepakt worden. Ouders kunnen bij de organisatie hiervan betrokken worden. Zij kennen de kinderen en jongeren door dagelijkse ervaring het beste. Als de gemeente zelf geen speciale activiteiten of toerusting voor deze jongeren organiseert, is het belangrijk dat er doorverwezen kan worden naar gemeenten in de omgeving die dit wel bieden.

Het zou mooi zijn als in de gemeenten meer aandacht komt voor kinderen en jongeren die een handicap of gedragsprobleem hebben. Deze aandacht kan vorm krijgen door het onderwerp te bespreken op een gemeenteavond. Ouders moeten door de kerkenraad goed geïnformeerd worden over de mogelijkheden voor hun kinderen.

Beleidsambities

- Er is toerusting voor leidinggevenden nodig om op een goede manier met deze 'bijzondere' jongeren om te gaan. Deze toerusting kan het LCJ bieden door het verzorgen van lezingen en workshops voor leidinggevenden of het bieden van een cursus op maat. Bij specifieke vragen zullen wij doorverwijzen naar organisaties die meer gespecialiseerd zijn op dit gebied.

- Voor elke gemeente moet er inzichtelijk gemaakt worden welke materialen beschikbaar zijn voor bijzondere doelgroepen en waar leidinggevendenden deze materialen kunnen bestellen. Ook wil het LCJ in de komende beleidsperiode inzichtelijk maken welke instanties gespecialiseerd zijn in het omgaan met kinderen en jongeren met een gedragsproblematiek en/of een handicap en die mogelijk mee willen denken in de praktische vertaling van de kennis in plaatselijke gemeenten.

2.7 Jongeren en seksualiteit

Huidige situatie

Onder jongeren en volwassenen leven veel vragen rondom de thema's intimiteit, seksualiteit en gezinsvorming. Er komen regelmatig vragen binnen over thema's als zelfbevrediging, pornoverslaving, grenzen, seksualiteit binnen of buiten een relatie, seksuele geaardheid en gezinsvorming.

Veel mensen zoeken naar een eigen weg om met deze thematiek om te gaan. Ook wordt in seculiere bronnen naar een antwoord gezocht. Veelal worden antwoorden op vragen via internet opgespoord. De vragen die onbeantwoord blijven, zorgen vaak voor een blijvende onzekerheid rondom deze thematiek. Het LCJ wil zich bezinnen op een Bijbels antwoord op de vragen van jongeren over seksualiteit in onze tijd en cultuur. We willen jongeren en allen die rondom hen staan betrouwbare en Bijbelse antwoorden en handreikingen bieden. Er is een stuurgroep seksualiteit. Dit betreft een samenwerkingsovereenkomst tussen De Vluchtheuvel, Driestar Educatief, de Gereformeerde Bond, Erdee Media Groep en het LCJ. Tijdens de vorige beleidsperiode is er door een student theologie grondig Bijbels wetenschappelijk onderzoek gedaan naar belangrijke vragen over seksualiteit. Ook heeft er een netwerkconferentie plaatsgevonden. De stuurgroep werkt momenteel aan de lancering van twee websites, waarvan een voor jongeren en een voor volwassenen bedoeld is. Deze websites moeten betrouwbare informatie bieden, vragen helder beantwoorden en de mogelijkheid bieden om praktische hulp en coaching te ontvangen bij vragen en problemen op het gebied van seksualiteit.

Naast de deelname aan de stuurgroep seksualiteit biedt het LCJ ook lezingen en workshops aan over seksualiteit, zowel voor jongeren als voor opvoeders (in het kader van seksuele opvoeding).

Analyse

De verwarring van jongeren op het gebied van seksuele ethiek is groot. Bij veel volwassenen vinden jongeren weinig tot geen openheid en duidelijkheid over deze thema's. Omdat veel ouders, leidinggevendenden en ambtsdragers zijn opgevoed in een tijd dat er (in de kerk) nog een taboe rustte op deze onderwerpen, hebben zij geen concrete antwoorden voor jongeren. Deze oudere generatie heeft de antwoorden veelal zelf niet gekregen.

Jongeren experimenteren volop met seksualiteit, terwijl ze allerlei vragen hebben die onbeantwoord blijven. Er wordt in het algemeen -via boeken bijvoorbeeld- veel informatie aangeboden over het thema seksualiteit. Het probleem is echter dat, als het gaat om een Bijbelse visie op omgang met seksualiteit, er te weinig concrete of eenduidige richting geboden wordt. Op vragen over bijvoorbeeld zelfbevrediging komen allemaal verschillende antwoorden. Er is behoefte aan handreikingen die duidelijk gegrond zijn op het Woord van God en ook praktisch te realiseren zijn.

Gewenste situatie

Het is ons doel dat jongeren positief leren denken over seksualiteit als gave van God en op een verantwoorde manier met deze gave om leren gaan. Door eerlijke en betrouwbare informatie te bieden

hopen we jongeren tegenwicht te bieden tegen de wereldse boodschap over seksualiteit. Naast het Bijbels onderwijs vinden we ook de algemene informatie over seksualiteit en het functioneren van het lichaam belangrijk. Jongeren hebben aan deze informatie vaak behoefte en zoeken via seculiere bronnen naar antwoorden.

Beleidsambities

- Via de websites www.seksismooi.nl en www.trouwinliefde.nl voor jongeren en opvoeders over seksualiteit willen we Gods scheppingsgave positief onder de aandacht brengen en hulp bieden (in samenwerking met de Vluchtheuvel) aan de jongeren die problemen ervaren rond dit thema.
- Het thema seksualiteit willen we breed delen met (organisaties uit) de breedte van de gereformeerde gezindte via een symposium.
- We willen in gemeenten en op scholen dit thema via workshops en lezingen aanbieden.

3.0 Opvoedingsondersteuning

Huidige situatie

In onze tijd wordt er veel geschreven en gelezen over opvoeding. Via boeken, tijdschriften en internet verschijnt er heel wat informatie over dit thema. Ook in de kerk is er aandacht voor opvoedingsondersteuning. Het opvoeden van kinderen en jongeren is van groot belang, maar niet eenvoudig. De invloed van ouders op het leven van hun kinderen is heel erg groot. In de kindertijd vindt een groot deel van de vorming van het kind plaats. Binnen de kerk zien we de opvoedingsondersteuning altijd in het kader van het verbond. De kinderen van de gemeente zijn gedoopte kinderen. Dit heeft zowel voor het kind zelf, als voor de ouders grote gevolgen voor de opvoeding.

Het LCJ wil bij de opvoedingsondersteuning in de kerk verschillende vragen aan de orde stellen. Bijvoorbeeld: 'Hoe voed ik mijn kinderen 'geloofwaardig' op?', 'Hoe geef ik huisgodsdienst vorm?', 'Welke keuzes maak ik op het gebied van mediaopvoeding?', 'Hoe kan ik mijn kinderen op het gebied van (omgaan met) seksualiteit opvoeden?' en 'Wat is een goede manier van grenzen stellen en van straffen en belonen?'

In verschillende LCJ-gemeenten worden regelmatig opvoedingsavonden georganiseerd. Ouders kunnen zich samen met anderen verdiepen in een thema dat onderdeel uitmaakt van een christelijke opvoeding en ervaringen met elkaar uitwisselen. Allerlei thema's komen op deze avonden aan bod zoals jeugdcultuur, (gezags)relaties, huisgodsdienst, seksuele opvoeding en sociale media.

In een aantal gemeenten zijn er naast of in plaats van deze gemeenteavonden moederkringen. Moeders uit de gemeente komen bij elkaar om zich te bezinnen op hun taak in het gezin en de opvoeding van kinderen. Andere gemeenten hebben kringen voor jonge ouders: tips en ervaringen worden gedeeld en verschillende onderwerpen behandeld.

De afgelopen beleidsperiode is er een samenwerking gestart met de partijen Deputaten Kerkjeugd en Onderwijs, de CGJO, het LCJ, de mannenbond en CGK-Vrouw. Onder de naam 'Geloof in het gezin' is er een magazine uitgegeven en een website ontwikkeld die functioneert als platform. Op deze website is allerlei informatie over opvoeding te vinden.

In sommige plaatselijke gemeenten wordt er tijdens de prediking aandacht besteed aan onderwerpen rondom de opvoeding van kinderen. Daarnaast zijn ambtsdragers in contact met ouders over de opvoeding tijdens het doopgesprek. Dit vindt plaats voordat de heilige doop aan kinderen bediend wordt. Het LCJ is daarnaast bezig met het opzetten van een Opvoedacademie in samenwerking met organisaties die expertise in huis hebben op het gebied van deze thematiek. Bij dit initiatief wordt de verbinding gezocht tussen kerk, gezin en school. Een meerjarige cursus van gemiddeld zo'n twee avonden per jaar waarbij diverse thema's in het kader van opvoedingsondersteuning behandeld worden. Daarnaast wordt er gezocht naar het blijvend ondersteunen van de doelgroep door middel van nieuwe technieken. De cursus wordt interkerkelijk georganiseerd en aangeboden aan ouders van diverse christelijke basisscholen.

Analyse

Er is nog een heel aantal gemeenten dat geen structurele aandacht besteedt aan christelijke opvoeding, terwijl de (christelijke) opvoeding die kinderen krijgen van grote invloed is op hun verdere leven. Veel ouders vinden het moeilijk om te spreken over de opvoeding, omdat ze regelmatig ervaren dat ze tekortschieten. Er is handelingsverlegenheid en het is moeilijk om je als opvoeder kwetsbaar op te stellen.

Opvoeden in deze tijd vraagt veel van de opvoeder. De individualisering van de samenleving heeft grote gevolgen. Veel stellen willen graag anders opvoeden dan de opvoeding die zij van huis uit hebben meegekregen. Zij zoeken veelal individueel een weg.

Ook de seksualisering en de digitalisering van de samenleving heeft gevolgen voor de opvoeding. Het is noodzakelijk dat ouders heel open en concreet over deze thema's in gesprek gaan met hun kinderen. Als dit niet gebeurt, halen kinderen en jongeren de informatie die ze nodig hebben onder andere uit de media of horen die van vrienden. De boodschap die dan overgebracht wordt, is over het algemeen niet Bijbels.

Veel ouders zijn druk en vinden het moeilijk om echt tijd te investeren in de opvoeding van kinderen. Dit kan tot gevolg hebben dat ouders soms (onbewust) beslissingen nemen op allerlei gebieden waar ze de gevolgen niet geheel van overzien. Ook in de kerk komt de opvoeding van kinderen voor veel ouders los te staan van de Bijbel en het leven als verbondskind. Dit heeft grote gevolgen op allerlei terreinen.

Gewenste situatie

Het LCJ wil structurele aandacht voor opvoedingsondersteuning plaatselijk stimuleren door producten en diensten aan te bieden die gemeenten hierin ondersteunen. Er kan plaatselijk een programma samengesteld worden dat uitgespreid wordt over een aantal jaren. Verschillende (zowel praktische als geestelijke) thema's krijgen een plek in deze planning middels bijeenkomsten. Elke gemeente kan naar eigen inzicht deze opvoedingsbijeenkomsten vormgeven in gemeenteavonden of kringen.

Het LCJ kan door gemeenten uitgenodigd worden om tijdens opvoedingsavonden lezingen en/of workshops te verzorgen met een praktische insteek. Als ouders niet in staat zijn deze avonden te bezoeken, kan het LCJ de toerusting via alternatieve communicatiemiddelen aanbieden zodat men in eigen tijd zich kan verdiepen in christelijke opvoeding.

3.1 Opvoedingsondersteuning algemeen

Huidige situatie

Er is veel aandacht voor opvoeding in het algemeen en er zijn veel organisaties die ondersteuning bieden op dit terrein. Onder andere de Centra voor Jeugd en Gezin, maar ook christelijke instanties zoals Driestar Educatief en Timon. Verder is er vanuit scholen en soms vanuit kerkelijke gemeenten aandacht voor opvoedingsthema's. Binnen de LCJ-gemeenten zijn er bijvoorbeeld gemeenteavonden over opvoedingsthema's, maar ook moederkringen en Bijbelstudiekringen waarbij zaken betreffende het gezin behandeld worden. Veel ouders hebben de behoefte om vragen en situaties rond de opvoeding van hun kinderen met elkaar te delen.

Omdat in heel wat gezinnen beide ouders werken, zijn zij vaak druk bezet. De school, kinderopvang en gastoudergezinnen spelen een steeds grotere rol in de opvoeding en nemen op deze manier een gedeelte van de opvoeding op zich. Niet alle ouders zijn zich (van de gevolgen) hiervan bewust.

Analyse

Ondanks het grote aanbod aan informatie en opvoedingsondersteuning zijn er heel wat ouders die opvoedingsverlegenheid ervaren. De tijdgeest werkt ook door in christelijke gezinnen. Steeds meer kinderen worden 'vrij' opgevoed: vaststaande normen en waarden worden zeldzamer en veranderen. Vanwege de vele mogelijkheden die kinderen geboden worden en de welvaart waarin we leven worden grenzen moeilijker geaccepteerd.

De fragmentarisering van het leven, die kenmerkend is voor deze tijd, werkt ook door in de opvoeding van kinderen. Voor sommige ouders staat de opvoeding grotendeels los van de Bijbel. De verbinding ontbreekt en de Bijbel is niet meer gezaghebbend voor de opvoedingsstijl die ouders zich eigen maken. De verbinding tussen de kerk, school en het gezin brokkelt steeds verder af. Deze drieslag wordt steeds minder ervaren door alle betrokkenen. In steeds meer gezinnen werken beide ouders. Vanuit de overheid wordt dit sterk gestimuleerd en vanwege de crisis is voor sommige gezinnen het werken van beide ouders ook noodzakelijk om financieel rond te komen. Als beide ouders de hele week werken, heeft dit grote gevolgen voor de opvoeding. Veel kinderen worden deels opgevoed in een gastoudergezin, bij de kinderopvang of bij de voorschoolse opvang. Voor kinderen zijn er dan niet altijd eenduidige regels en omgangsvormen. Ook de manier waarop de godsdienstige vorming plaatsvindt, kan thuis heel anders zijn dan buitenshuis.

Ouders kloppen niet zomaar bij de kerk aan met hun vragen over opvoeding, mede door de vele professionele organisaties die al bestaan. Maar veel van deze organisaties bieden seculiere hulp en informatie. Dit kan goed zijn, maar het is belangrijk dat ook Bijbelse opvoedprincipes serieus genomen worden. Daarnaast zijn er ouders die weinig inzicht hebben in het eigen falen in de opvoeding en dus ook niet snel om hulp of advies vragen.

Gewenste situatie

Het bieden van algemene opvoedingsondersteuning is voor een jeugdwerkorganisatie als het LCJ niet de hoofdtaak (hoewel de organisatie een verbindende schakel wil zijn). We verwachten dat de vraag naar opvoedingsondersteuning in de gemeenten in de toekomst toe zal nemen en we zien de noodzaak om toerusting te bieden. Vanwege de vele gezinnen met tweeverdieners moet gezocht worden naar een efficiënte invulling van toerusting. Vaak zijn ouders niet in de gelegenheid om kerkelijke activiteiten te bezoeken vanwege het werk buitenshuis, of de zorg voor kinderen. Om deze vele jonge gezinnen toch te bereiken is een alternatieve aanpak nodig.

Beleidsambities

- Voor deze beleidsperiode zullen we de vele (professionele) opvoedingsorganisaties die er zijn in kaart brengen (met een waardering) en kerken op de hoogte te stellen van de mogelijkheden die er zijn. Zo nodig kunnen ambtsdragers ouders doorverwijzen.
- Het LCJ wil toerusting bieden op specifieke gebieden waar ze zich als jongerenorganisatie in gespecialiseerd heeft. Thema's als opvoeden en de huidige jeugdcultuur, opvoedingsondersteuning voor de omgang met (sociale) media en de omgang met bijvoorbeeld seksualiteit. Het LCJ zal lezingen, workshops en materiaal ontwikkelen om dit te realiseren, maar wil ook blijvende opvoedingsondersteuning via bijvoorbeeld kringen in de gemeenten stimuleren. Het is wenselijk dat in de gemeenten een opvoedingsprogramma opgesteld wordt met onderwerpen over een specifieke christelijke opvoeding. De uitwerking van zo'n programma kan uitgespreid worden over een aantal jaren, waarbij op actualiteiten rond de opvoeding wordt ingespeeld.

3.2 Geloofwaardig opvoeden

Huidige situatie

Het platform 'Geloof in het gezin' heeft als doel alle CGK-gemeenten te bereiken met opvoedingsondersteuning en voorziet daarmee in een grote behoefte. De afgelopen beleidsperiode is er een website ontwikkeld die een plein-functie heeft: informatie, boeken, tips en mogelijkheden voor toerusting worden verzameld en de bezoeker kan zijn of haar eigen keuzes hierin maken. De jeugdwerkadviseurs van het LCJ verzorgen de toerusting in de gemeenten.

Naast het platform 'Geloof in het gezin' heeft het LCJ meegewerkt aan de Bijbel met Uitleg en aan de HSV-Gespreksbijbel. Het doel van deze uitgave is om met kinderen in gesprek te gaan rond de Bijbeltekst. Op deze manier worden ouders geholpen om het gesprek aan te gaan met hun kinderen bij een open Bijbel over het gelezen gedeelte.

Analyse

Een groot deel van de ouders heeft geen behoefte aan boeken of avonden over geloofwaardig opvoeden. Het is moeilijk om hen te bereiken. Een ander deel van de ouders is niet onwillig, maar kan geen tijd vrij maken om avonden of kringen over deze thema's bij te wonen in verband met werk, het ontbreken van oppas of bijvoorbeeld het geven van borstvoeding aan de kleinste van het gezin.

Uit onderzoek is gebleken dat ouders behoefte hebben aan vorming op het gebied van opvoeding door middel van de prediking¹¹. De ouders die wel opvoedingskringen of avonden bezoeken vinden het vaak niet eenvoudig om de theorie en praktische tips die gehoord worden ook werkelijk in praktijk te brengen. Vaak zijn er al ingesleten gewoonten en vraagt het veel energie, bewuste aandacht en moed van ouders om nieuwe dingen toe te passen. Het is belangrijk dat de ideeën die gedeeld worden zo makkelijk mogelijk inzetbaar zijn voor ouders.

Gemeenten zijn heel verschillend. Er is maatwerk nodig om aan te sluiten bij de vragen die leven en om daadwerkelijk in de praktijk resultaat te zien. Dat vraagt om tijd en oefening. Bij een eenmalige opvoedingsavond ontbreekt vaak de oefening in de praktijk en komt het niet tot daadwerkelijke verandering. De kinderen en jongeren die in deze tijd opgroeien moeten weerbaar gemaakt worden. In deze open wereld wordt aan alle kanten aan hen getrokken; begeleide confrontatie door opvoeders is noodzakelijk.

Gewenste situatie

Het platform 'Geloof in het gezin' wordt meer en meer een plek die geen enkele ouder wil missen vanwege de vele informatie die er te vinden is, zoals praktische toerusting, eenvoudige handvatten, kindergebeden, liedjes, een overzicht van bruikbare kinderbijbels, ideeën rond de feestdagen en Bijbelgetrouw en actueel materiaal voor alle gezinnen.

Het LCJ wil ambtsdragers stimuleren en toerusten om opvoedingsondersteuning ook aandacht te geven in de prediking. Mogelijk kan in de prediking aandacht besteed worden aan de thema's die tijdens de bijeenkomsten aan bod geweest zijn en kunnen gemeenteleden er in kleiner verband met elkaar over doorspreken. Wij wensen dat ouders hun kinderen stimuleren tot positieve deelname aan het kinderwerk en bijbehorende activiteiten en dat zij de kerk duidelijk deel uit laten maken van de opvoeding van hun kinderen.

¹¹ Voorwinden – Noorland, Lisanne. "Letten op de kleintjes", ongepubliceerd eindwerk, Hogeschool Driestar Educatief, Gouda 2017.

Tijdens het doopgesprek worden de ouders hartelijk uitgenodigd voor deze bijeenkomsten. Daarbij wordt hen ook dringend geadviseerd deze bijeenkomsten te bezoeken. Naast deze bijeenkomsten kan er ook, in plaats van een doopgesprek, doopcatechese gegeven worden. Om een kind te dopen volgen ouders verplicht een aantal avonden toerusting waarbij de christelijke opvoeding behandeld wordt. De doopbelofte krijgt op deze manier voor veel ouders een duidelijke praktische vertaling naar het dagelijks leven.

Beleidsambities

- We willen gedurende de beleidsperiode 2018-2021 alle gemeenten bereiken met opvoedingsondersteuning. We bieden niet alleen advies of eenmalige toerusting, maar geven dit ook een vervolg om de verwerking en praktisering zoveel mogelijk te stimuleren. Om gemeenten te stimuleren niet alleen eenmalige toerusting te bieden, stellen we keuzepakketten voor gemeenten samen. Deze kunnen bestaan uit georganiseerde toerustingsavonden, materiaal, tips, verwerking die thuis te gebruiken is met een variëteit aan thema's.
- Het LCJ wil ambtsdragers praktisch toerusten om opvoedthema's in kwetsbaarheid bespreekbaar te kunnen maken en ouders geestelijk leiding te geven. Daarbij is het van belang dat leer en leven in de praktijk van alledag verbonden zijn.
- Op het gebied van toerusting realiseert het LCJ een gedeelte van de doelstelling van de opdracht van de synode om alle gemeenten met maatwerk te ondersteunen. Vanuit de redactieraad 'Geloof in het gezin' werkt het LCJ mee aan de bewustwording onder ouders rondom relevante opvoedthema's.
- Diverse media zullen voor dit doel worden ingezet. Ook worden er concrete materialen ontwikkeld.
- Daarnaast willen we deze nieuwe beleidsperiode opnieuw ouders zoveel mogelijk stimuleren om aanwezig te zijn op bijeenkomsten en kringen. Waar dit niet mogelijk is, willen we de mogelijkheden verkennen om ouders thuis erbij te betrekken met behulp van techniek. Ook om de live toerustingsavonden een vervolg te geven en blijvend toe te rusten. De ideeën en tips willen we graag zo laagdrempelig en praktisch mogelijk aanbieden zodat alle ouders er mee aan de slag kunnen.

3.3 Mediaopvoeding

Huidige situatie

Waar vijftien jaar geleden de toegankelijkheid van internet nog zeer beperkt was, is het medium nu niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Het gebruik van (sociale) media is de afgelopen jaren enorm toegenomen. Mensen van alle leeftijden maken er volop gebruik van. Omdat internet overal toegankelijk is, zijn jongeren via sociale media de hele dag met elkaar in contact.

Nagenoeg elk gezin heeft tegenwoordig meerdere hulpmiddelen (of devices) met toegang tot internet. Doordat kinderen en jongeren volop gebruik maken van internet en (sociale) media, is mediaopvoeding erg belangrijk. Ontwikkelingen volgen elkaar razendsnel op. Jongeren groeien met al deze mogelijkheden op en vinden er veel sneller hun weg in dan ouderen. In de toekomst zullen de ontwikkelingen elkaar alleen maar sneller opvolgen en zal mediaopvoeding steeds belangrijker worden. Veel jongeren (en ouderen) zijn in het bezit van een smartphone. Hierdoor is iedereen elk moment bereikbaar en verwacht men ook dat iedereen dat voortdurend is.

Langzamerhand verschijnt er steeds meer literatuur over mediaopvoeding. Er worden onderzoeken gedaan en er zijn (zowel christelijke als seculiere) stichtingen die zich bezighouden met de toerusting van ouders in het kader van mediaopvoeding. Onderzoek onderstreept dat jongeren enorm veel tijd besteden aan media.

In de kerk is er veel verschil van mening over hoe je de ontwikkelingen op mediagebied moet waarderen. Sommige gemeenteleden of ambtsdragers maken er veel gebruik van, anderen willen er duidelijk afstand van nemen en waarschuwen er tegen.

Analyse

Er zijn de afgelopen vijftien jaar verschillende initiatieven ontplooid om mediaopvoeding te stimuleren en ouders hierin te ondersteunen. Veel ouders ervaren nog wel problemen met betrekking tot dit thema. De ontwikkelingen op mediagebied zijn heel snel gegaan. Kinderen en jongeren hebben in rap tempo veel gezien en beleefd zonder dat de oudere generatie voldoende op de hoogte was van de mogelijkheden.¹² Veel opvoeders lopen achter de feiten aan. Activiteiten die jongeren al lang ondernemen, worden ineens thuis of in de kerk ter discussie gesteld.

Ouderen moeten jongeren opvoeden op een gebied waar jongeren veelal beter in thuis zijn dan zij zelf. Ook hebben ouders het lang zonder tools moeten stellen om deze toerusting vorm te kunnen geven. Om mediaopvoeding blijvend vorm te geven, moeten opvoeders zich verdiepen in mogelijkheden en ontwikkelingen op het gebied van media. Dit vraagt veel van de opvoeders en velen haken af.

Inmiddels zijn de gevolgen daarvan pijnlijk duidelijk geworden: veel jongeren kampen met stress, moeheid, financiële problemen en verslavingsproblemen die voortkomen uit de ontwikkelingen op mediagebied. De stress wordt veroorzaakt door het voortdurend online en bereikbaar moeten zijn. Omdat smartphones ook 's nachts aan blijven staan, gunnen de jongeren zichzelf weinig rust. De ontwikkelingen op mediagebied zijn niet allemaal gratis. Jongeren kopen dure gadgets, waardoor ze schulden maken. Verslaving aan internet, sociale media en het kijken naar pornografie neemt steeds grotere vormen aan.

Omdat veel mediagebruik niet transparant is, maar in het 'verborgen' plaatsvindt, blijft het moeilijk voor opvoeders om te weten waar hun kinderen daadwerkelijk online mee bezig zijn en ze kunnen daar dus ook niet altijd in sturen. Jongeren kiezen hier soms bewust voor. Ze veranderen van sociale netwerken, omdat ouders daar ook te vinden zijn.

In de kerk is er een tweedeling zichtbaar tussen de generaties. Omdat de oudere generatie niet is opgegroeid met deze mediamogelijkheden wordt er soms vanuit gegaan dat kerkelijke jongeren hier ook geen of weinig ervaring mee hebben. Maar veel jongeren zien alles online, terwijl toerusting vanuit oudere generaties ontbreekt. Ze leren niet om doordachte en bewuste keuzes te maken. Deze verschillen verbreden de kloof tussen generaties in de kerk.

Veel christenen hebben geen eenduidige visie op het christelijk gebruiken en genieten van cultuur en media en op de vraag waar de grenzen liggen. Dit heeft als gevolg dat individueel keuzes gemaakt worden en jongeren eigen wegen gaan.

¹² Er wordt hier generaliserend over de 'oudere generatie' en over 'jongeren' gesproken. Ongetwijfeld zijn er ook ouders die al vroeg met de toerusting van kinderen begonnen zijn en zijn er jongeren die wel keuzes maken in hun mediagebruik. Om het probleem helder te verwoorden, is echter gekozen voor deze formulering.

Gewenste situatie

Waar kinderen al jong met hun ouders in gesprek zijn over het christelijk omgaan met media kan ook op latere leeftijd gesproken worden over bewust keuzes maken.

Het gesprek over mediaopvoeding van ouders onderling wordt vaak door hen als prettig ervaren. Samen kan gezocht worden naar christelijke wegen en Bijbelse richtlijnen voor mediagebruik. Gemeenten kunnen in het kader van opvoedingsondersteuning een gemeenteavond organiseren over mediaopvoeding. Er worden praktische tips en suggesties met elkaar gedeeld en ouders gaan actief aan de slag met opdrachten in de praktijk. Op een open en eerlijke manier en met respect voor elkaar kunnen gemeenteleden zich verdiepen in deze thema's. De Bijbel is hierin leidend.

Beleidsambities

- Het LCJ wil opvoeders in de gemeenten bewust maken van de enorme invloed van media op onze kinderen en jongeren. Naast het stimuleren van bewustwording wil het LCJ opvoeders toerusten om de kinderen en jongeren in de mediacultuur te begeleiden op weg naar de volwassenheid. Ook willen we de ouders praktisch begeleiden bij nieuwe applicaties en ontwikkelingen op mediagebied.
- Het LCJ wil het gesprek over omgaan met cultuur en het maken van keuzes vanuit een christelijke identiteit stimuleren.
- Het LCJ biedt gemeenten lezingen en interactieve workshops over media(opvoeding). Ook via andere middelen wil de organisatie ouders ondersteunen en toerusten in dit proces.
- Het lectoraat nieuwe media vraagt om een praktische vertaalslag naar de praktijk van alledag voor onze opvoeders.

3.4 Seksuele opvoeding

Huidige situatie

Hoewel in de maatschappij veel en open over seksualiteit en de seksuele opvoeding van kinderen gesproken wordt, is dat (in gezinnen) in de kerk lang niet overal het geval. Veel ouders van middelbare leeftijd hebben zelf weinig van hun ouders over dit thema gehoord. Dat heeft gevolgen voor de manier waarop zij hun eigen kinderen opvoeden. Sommige ouders vertellen niets rondom seksualiteit, of zien dit deel van de opvoeding als een taak voor de school. Andere ouders zien wel het belang van seksuele opvoeding in en zij hebben zich ook verdiept in de manier waarop zij dit vorm kunnen geven. Over het algemeen vinden de meeste ouders dat seksuele opvoeding thuishoort in het gezin en dat zij daar verantwoordelijk voor zijn, maar tegelijkertijd vinden ze het ook lastig. Spreken over seksualiteit (met je eigen kind) wordt zelfs zo lastig gevonden dat heel wat ouders hun kind een boekje geven met de benodigde informatie, zodat kinderen zich de informatie zelf eigen kunnen maken.

Jongeren zien en horen alles in onze verseksualiseerde samenleving en door het (veelal ongefilterd) internet is alles voor hen toegankelijk. Ook als jongeren er niet naar op zoek zijn, worden ze met seksuele beelden en informatie geconfronteerd. Om zich gezond seksueel te kunnen ontwikkelen hebben jongeren Bijbelse toerusting nodig. In de Bijbel wordt op een heel open manier over seksualiteit gesproken: zowel de prachtige kant van deze scheppingsgave wordt benadrukt als de gevaren die een verkeerde omgang met seksualiteit met zich meebrengt.

Er zijn gemeenten waar rond het thema seksuele opvoeding opvoedingsavonden georganiseerd worden. Langzaam maar zeker dringt het belang van seksuele opvoeding door en zijn steeds meer ouders zich

bewust van de noodzaak om hier tijd en aandacht aan te besteden. Het LCJ biedt lezingen en workshops voor ouders, leidinggevend en ambtsdragers. Ook zijn er lezingen, workshops en catecheselessen voor jongeren.

Analyse

Ouders zijn zich niet voldoende bewust van de gevolgen van het ontbreken van seksuele opvoeding. Waar ouders kinderen niet op tijd informeren, zoeken kinderen de antwoorden zelf op. Ze krijgen dan hun voorlichting via internet, vriendjes of van de straat. Het beeld wat kinderen zich in zo'n situatie vormen van seksualiteit is veelal niet Bijbels. Waar seksualiteit niet besproken wordt en het een geheim onderwerp is, vinden er ook vaker seksuele handelingen in het geheim plaats. Er is ook in gemeenten veel leed vanwege seksuele mishandeling of seksuele problemen zonder dat deze echt bespreekbaar zijn. Onder jongeren leven veel vragen over seksualiteit. De kloof tussen de praktijk en de theorie die hen op school, in de kerk of door ouders verteld wordt, is groot. Veel jongeren worstelen met een verslaving aan pornografie en zelfbevrediging. Ook hebben veel jongeren geslachtsgemeenschap voor hun huwelijk en zien zij geen weg meer terug.

Een onderwerp dat steeds meer aandacht vraagt is homoseksualiteit. De synode van de CGK heeft een rapport uitgebracht betreffende de Bijbelse visie en pastoraat op dit punt. Steeds meer jongeren komen uit de kast en worstelen met het bekendmaken van hun seksuele identiteit aan ouders en andere gezinsleden uit schaamte en angst voor negatieve reacties.

In veel gezinnen wordt er weinig en niet concreet genoeg gepraat over seksualiteit. Sommige ouders bespreken het thema alleen aan de hand van Bijbelse gegevens over de betekenis van liefde en seksualiteit. Zodra jongeren de kerk niet meer willen bezoeken of de Bijbel voor hen weinig betekenis meer heeft, verdwijnt ook vaak de seksuele opvoeding naar de achtergrond en blijven er weinig seksuele waarden en normen meer over. Ouders vergeten vaak dat er naast de betekenis van liefde en seksualiteit in Bijbels licht ook veel behoefte is aan algemene informatie over gezonde seksualiteit, seksuele ontwikkeling en de beleving van seksuele identiteit. Deze 'algemene' informatie is ook een belangrijk onderdeel van Gods schepping en kan jongeren helpen in het proces van volwassen worden. Waar seksualiteit alleen besproken wordt op heel bijzondere momenten en het geen deel uitmaakt van het gewone gezinsleven, heeft dat gevolgen voor de openheid in het gezin. Jongeren wachten met hun vragen tot zo'n bijzonder moment, of halen het antwoord elders vandaan als zo'n moment niet snel genoeg komt.

Door het toenemende aantal echtscheidingen en de opstelling van de overheid rond dit thema vervaagt voor veel jongeren het begrip trouw en wordt dit niet meer gekoppeld aan seksualiteit.

De media overspoelen kinderen en jongeren met een verwrongen beeld van seksualiteit. Waar Bijbelse seksuele opvoeding ontbreekt, zal dit beeld bij veel jongeren standhouden. Er is een positief tegengeluid nodig vanuit het gezin en de kerk. Opvoeders hebben hierin een belangrijke taak.

Gewenste situatie

Seksualiteit is onderdeel van het 'gewone' leven en hoort bij de onderwerpen die tijdens gesprekken in het gezin naar voren komen. Het is mooi als ouders hier op een praktische en concrete wijze over spreken en de nodige informatie aan kinderen geven. Daarbij mag ook de kwetsbaarheid en intimiteit benoemd worden. Jongeren moeten van hun ouders leren wat seksualiteit psychisch, lichamelijk en emotioneel met je doet. Naast alle algemene informatie over seksualiteit vertellen de ouders aan de

hand van Bijbelse gegevens over Gods bedoeling met deze scheppingsgave. Het gewone dagelijkse Bijbellesen geeft daartoe al aanleiding.¹³

Vanuit verwondering en een positieve houding wordt seksualiteit en alles wat daarmee samenhangt in het gezin besproken. Over seksualiteit wordt gesproken in het kader van een relatie in liefde, trouw en intimiteit. Ouders horen voor kinderen levende voorbeelden van deze verbondstrouw te zijn. Ook helpen ouders hun kinderen bij het ontmaskeren van onjuiste informatie over seksualiteit vanuit de media en stimuleren zij het gesprek met elkaar.

Als onder christenen een Bijbelse seksuele opvoeding in de praktijk gebracht wordt, kunnen kerken ook een Bijbels tegengeluid in de wereld laten horen.

Beleidsambities

- Het LCJ wil ouders stimuleren om op een open manier in gesprek te gaan met hun kinderen over seksualiteit.
- Het LCJ biedt ouders handreikingen voor de seksuele opvoeding van kinderen en jongeren. Deze handreikingen bestaan zowel uit tekstuele informatie, als audiovisuele vormen van toerusting. Het is ons verlangen dat kerk, school en gezin de handen ineenslaan om gezamenlijk een integrale seksuele opvoeding te realiseren.

¹³ Denk aan de reinigingswetten in Leviticus rond de menstruatie van een vrouw. NB: als de vrouwen zich aan de reinigingswetten hielden, was voor iedereen duidelijk wie wanneer ongesteld was. Blijkbaar was hier veel openheid over.

4.0 Algemeen

Huidige situatie

Naast het materiaal en de activiteiten die georganiseerd worden, biedt het LCJ ook diensten aan.

Deze diensten kunnen voor een specifieke groep binnen de gemeente zijn, maar ook voor de gemeente als geheel.

De afgelopen jaren hebben er veel lezingen, workshops en cursussen plaatsgevonden. Ook zijn er veel conferenties georganiseerd met verschillende doelen en voor verschillende doelgroepen.

Veel gemeenten hebben naast de eredienst allerlei georganiseerde clubs, verenigingen en kringen voor gemeenteleden van verschillende leeftijden. Al deze activiteiten vergen veel organisatievermogen van een gemeente. Steeds meer gemeenten schrijven voor het gemeentelieven een beleidsdocument. Door als gemeente gezamenlijk een beleid te formuleren wordt de organisatie duidelijker en kan er overzicht blijven. Het LCJ is op aanvraag beschikbaar om gemeenten te begeleiden in het proces van visie- en beleidsvorming.

In de huidige situatie vindt er een bezinning plaats om te kijken hoe jongeren uit plaatselijke gemeenten door activiteiten van het LCJ betrokken kunnen worden bij zending, evangelisatie, diaconaat en (de plaats van) het verbondsvolk Israël.

Analyse

In 2018 is het niet meer vanzelfsprekend dat gemeenten uit onze achterban het LCJ benaderen als er vragen zijn voor een jongerenorganisatie. Men kiest een organisatie die men voor de betreffende vraag het meest geschikt vindt en er vindt veel shoppedrag plaats. Bij de keuze die gemaakt wordt, kijkt men niet altijd meer of de identiteit ook overeenkomt met Schrift en belijdenis. Ook bij het verlenen van onze diensten is dit merkbaar. Het LCJ moet zich duidelijk onderscheiden door professionele en goede diensten, activiteiten en producten, omdat gemeenten anders elders diensten afnemen, activiteiten bezoeken en materialen bestellen. Dit vraagt van het LCJ voortdurende ontwikkeling.

In veel gemeenten wordt het belang van jeugdbeleid onderschat. Sommige gemeenten overzien het werk en het proces niet wat er met het schrijven van een jeugdbeleid gepaard gaat. De gemeenten die jeugdbeleid geschreven hebben, vinden het vaak moeilijk om de uitvoering ook volgens plan te organiseren en de activiteiten te waarborgen over langere perioden.

Gewenste situatie

In de komende beleidsperiode willen we investeren in het ontwikkelen en professionaliseren van diensten en activiteiten die zowel plaatselijk als landelijk georganiseerd worden. De landelijk georganiseerde conferenties willen we breed onder de aandacht brengen in onze achterban. Bij het verlenen van plaatselijke diensten wil het LCJ zich onderscheiden in kwaliteit, identiteit, bruikbaarheid en maatwerk voor de plaatselijke gemeente. We willen als organisatie anticiperen op de ontwikkelingen in onze cultuur door meer in de plaatselijke gemeenten aanwezig te zijn en zo blijf te geven van aanwezige expertise en betrokkenheid.

4.1 Cursussen, lezingen en workshops

Huidige situatie

Cursussen, lezingen en workshops zijn diensten die de afgelopen beleidsperiode het meest geleverd zijn. Zowel aan gemeenten als op aanvraag aan diverse reformatische en protestants-christelijke scholen (zowel in het basisonderwijs, als in het voortgezet onderwijs en in het middelbaar beroepsonderwijs). De afgelopen beleidsperiode zijn de lezingen en workshops verder uitgebreid en geprofessionaliseerd in actualiteit, presentatie en uitstraling. De onderwerpen van de diensten voor jongeren zijn vaak gebaseerd op de actualiteit (games, sociale media en seksualiteit) en op identiteit (leven als christen, keuzes maken en identiteitsontwikkeling). De diensten voor gemeenten kennen een diversiteit aan thema's.

Analyse

De groeiende vraag naar lezingen en workshops dwingt ons om actueel te blijven en op de hoogte te zijn van alles wat zich rond deze thema's afspeelt. De ontwikkelingen gaan snel; eigentijds en relevant blijven is een uitdaging geworden. Het is nodig dat we op heel veel terreinen van het 'gewone leven' voor scholen van toegevoegde waarde zijn door kwalitatieve diensten te bieden over tal van thema's.

In plaatselijke gemeenten ontbreekt veelal het meerjarenplan. Een ambtsdrager regelt een spreker op een gemeenteavond over een bepaald thema, wat vervolgens verder geen aandacht krijgt op andere bijeenkomsten binnen de gemeente. Vaak zijn gemeenteleden op de avond zelf erg enthousiast, maar komt men niet tot het toepassen in de praktijk. Een bezinning op de implementatie binnen het geheel van de gemeente (gemeenteavond, catechese, huisbezoek, prediking, Bijbelkring en pastorale bezoeken) zou heel waardevol zijn. De gezamenlijke toepassing van wat doorgegeven is, is uiteindelijk het doel.

Gewenste situatie

Door als organisatie breed te informeren, te kijken, lezen en persoonlijk met jongeren in gesprek te zijn en blijven, kunnen we relevant zijn voor onze doelgroepen. We kunnen een breed aanbod leveren, mede door de inzet van een groep experts. Mogelijkheden om op nieuwe manieren diensten aan te bieden, bijvoorbeeld via classroomfunctionaliteit (ELO), vragen ook om onze aandacht in de komende periode. Om scholen en gemeenten te stimuleren tot een brede totaal-aanpak (ont-zorgmodel) zullen we pakketten samenstellen die een gemeente of school als geheel kan afnemen.

Beleidsambities

- De komende beleidsperiode willen we de bestaande cursussen, lezingen en workshops verder uitbreiden en de inhoud voortdurend vernieuwen.
- Mogelijkheden om op nieuwe manieren diensten aan te bieden, bijvoorbeeld via classroomfunctionaliteit, vragen ook om onze aandacht in de komende periode.
- Om scholen en gemeenten te stimuleren tot een brede totaal-aanpak (ont- zorgmodel) zullen we pakketten samenstellen die een gemeente of school als geheel kan afnemen.

4.2 Conferenties

Huidige situatie

De afgelopen beleidsperiode zijn er verschillende conferenties georganiseerd. Zo zijn er Bijbelstudieconferenties georganiseerd voor jongeren van 16+ en 23+. Er is nagedacht over een Bijbelstudieconferentie voor 30+. Jaarlijks werden de Kruispuntconferentie Belijdenis en de Kruispuntconferentie Huwelijk, voor stellen met trouwplannen, georganiseerd. In 2016 zijn we gestopt met het aanbieden van de conferentie Getrouwd omdat we twee keer op rij te weinig aanmeldingen hadden om de conferentie door te kunnen laten gaan. Het project Jeugdcontacten wordt, daar waar er nog voldoende animo voor is, gecontinueerd.

Analyse

Aanmeldingen voor conferenties vinden veel meer dan vroeger op het laatste moment plaats. Als een doelgroep (leeftijdscategorie) de conferenties ontgroeit is, is het vaak lastig om een nieuwe groep te vinden / aan te boren. Jongeren lijken vooral te kiezen op het laatste moment, waarbij een aantrekkelijk thema of welbespraakte spreker regelmatig doorslaggevend zijn.

Als jongeren zich aanmelden, zien ze de conferenties steeds meer als 'vrijblijvend' als het gaat om hun aanwezigheid. Jongeren geven bijvoorbeeld makkelijker aan dat ze later komen, of even weg zijn, of al eerder weg gaan.

De Kruispuntconferentie Huwelijk krijgen we één keer per jaar vol. De reden hiervoor is wellicht dat andere bonden en organisaties (HGJB, HHJO, ...) een soortgelijk initiatief zijn gaan aanbieden. Daardoor vis je als organisaties in dezelfde vijver qua doelgroep. Het is lastig om nu een keuze te maken qua trend, binnen de conferenties, en of dit nog relevant is voor de toekomst. We realiseren ons dat voortdurende vernieuwing en actualisering van conferenties van groot belang is vanwege het grote aanbod dat er is en vanwege het feit dat jongeren die nieuwe concepten vaak ook aantrekkelijker vinden.

Gewenste situatie

De bestaande conferenties en appeldagen worden voortgezet. We zijn ons bewust dat deze activiteiten in toenemende mate concurrentie ondervinden van landelijke evenementen. Daarom worden de bestaande activiteiten met extra aandacht gemonitord en zullen waar nodig en mogelijk bijgesteld worden.

Beleidsambities

- We zullen als organisatie blijvend Bijbelse, kwalitatief goede, evenwichtige en interactieve programma's aanbieden voor elke bijeenkomst. Daarbij willen we voortdurend bezinnen op de aanspreekvorm (manier van aanbieden) tijdens de conferenties, waarbij we rekening houden met de huidige manier van leren onder jongeren.
- We willen ons in de nieuwe beleidsperiode bezinnen op alternatieve vormen van conferenties met Bijbelse inhoud voor jongeren in een nieuw en eigentijds jasje.

4.3 Gemeentelijk jeugdbeleid

Huidige situatie

In plaatselijke gemeenten wordt veel georganiseerd. Er zijn niet alleen wekelijkse erediensten, maar er zijn vaak ook een crèche, een zondagsschool, jeugdverenigingen of clubs en andere kringen. Ook worden er gemeenteavonden en allerlei vergaderingen belegd.

Om te midden van dit alles overzicht te bewaren, kwaliteit te waarborgen en verantwoordelijkheden te verdelen, zijn er steeds meer gemeenten die dit alles verwoorden in een beleid. Gezamenlijke uitgangspunten, processen en afspraken worden geformuleerd en verwoord in een beleidsdocument.

Het LCJ is beschikbaar om dit proces van gemeentelijk jeugdbeleid te begeleiden.

In 2016 heeft het LCJ een pilot uitgevoerd, waarbij een gemeente begeleid werd in het proces van de totstandkoming van jeugdbeleid.

Er is een map ontwikkeld in het kader van Veilig Jeugdwerk. Deze map biedt gemeenten een format om dit thema beleidsmatig te doordenken en te anticiperen op mogelijke problemen. Als LCJ-team hebben we een training gevolgd om dit thema plaatselijk onder de aandacht te brengen.

Omdat de jeugd de zorg van de gemeente nodig heeft, is het goed om hier als gemeente aandacht aan te besteden. Als (de basis van) een jeugdbeleid eenmaal geschreven is, kan dit jaarlijks geëvalueerd en zo nodig aangepast worden. Het opstarten van het proces van beleidsvorming komt niet jaarlijks terug, maar hier kan jaren op voortgebouwd worden in de gemeente. Steeds meer gemeenten stellen een jeugdraad of commissie samen die dit proces ingaat en het beleid verwoordt.

Analyse

De noodzaak van zorg op maat wordt in de meeste gemeenten onderkend. Dit blijkt onder andere uit de plaatselijke jeugdbeleidsplannen. In de praktijk blijken deze documenten vaak slechts gedeeltelijk uitgevoerd te worden. Oorzaken hiervan zijn: het ontbreken van een concreet actieplan met wat, wanneer en door wie gedaan moet worden; te grote taken; onduidelijke aansturing en te weinig mensen om de taken uit te voeren. Het kan zijn dat oude beleidsdocumenten of afspraken die genotuleerd zijn na verloop van tijd in de kast verdwijnen.

Een gemeentelijk jeugdbeleid kan pas goed functioneren als er ook uit gewerkt wordt. De kerkenraad en leidinggevenden moeten nauw bij het proces van beleidsvorming betrokken worden, zodat zij ook gaan handelen overeenkomstig het beleid van de gemeente. Om te waarborgen dat dit gebeurt, is het van belang dat iemand dit organisatorisch aanstuurt en hier regelmatig op terugkomt. Omdat veel kerkenraadsleden druk zijn en ook leidinggevenden al veel werk verzetten, ontbreekt vaak deze organisator.

In veel gemeenten komt de bewustwording rondom Veilig Jeugdwerk (protocol) langzaam op gang. Gezien de relevantie ligt er een verantwoordelijkheid bij de kerken om dit goed te organiseren.

Gewenste situatie

Het LCJ ziet er als jongerenorganisatie naar uit dat de zorg voor kinderen en jongeren in de gemeente gegarandeerd wordt. Een jeugdbeleid kan hier een belangrijke functie invullen. Zowel de kerkenraad, leidinggevenden alsook de gemeente moeten betrokken zijn bij het proces van jeugdbeleidsvorming, zodat het document niet los komt te staan van de praktijk. In het beleid worden de taken rondom het jeugdwerk inzichtelijk gemaakt. In dit alles gaat het om het heil en hart van alle jongeren en om de uitbreiding van Gods Koninkrijk!

Beleidsambities

- In alle gemeenten willen we bewustwording rondom het thema Veilig Jeugdwerk stimuleren en gemeenten ondersteunen bij de implementatie van de bijbehorende processen.
- Het LCJ wil de komende beleidsperiode meer aanwezig zijn in de plaatselijke gemeente en processen van beleidsvorming intensief begeleiden. Daarbij gaat het om maatwerk voor elke plaatselijke gemeente. Waar nodig kan het LCJ de gemeenten zowel theoretisch als praktisch bijstaan in het schrijven, aanpassen, coördineren en uitvoeren van het jeugdbeleid. Als de gemeente dit wenst, zal het LCJ waar mogelijk ook jeugdwerkadviseurs outsourcen, zodat zij in overleg werk in de gemeente uit handen kunnen nemen. Dit kan zowel zijn in de vorm van het begeleiden van een proces van beleidsvorming, als in de vorm van het praktische jeugd- en jongerenwerk in uitvoering.
- Middels nieuwe technieken (jeugdwerkapp) willen we plaatselijk gegevens inzichtelijk maken en gemeenten organisatorisch ontzorgen.

4.4 De gemeente naar buiten

Huidige situatie

Een gemeente hoort naar buiten gericht te zijn. Het is plaatselijk heel verschillend hoe gemeenten aan deze opdracht vormgeven. Een heel aantal gemeenten organiseren vakantiebijbelweken waarbij plaatselijke kinderen uitgenodigd worden om een week in de vakantie deel te nemen aan een programma dat door de kerk georganiseerd wordt met Bijbelvertellingen, spellen en leuke activiteiten. Evangeliestek is een samenwerkingsplatform van het HJW en het LCJ voor toerusting, kinderwerk en kinderevangelisatie. Dit platform is de vorige beleidsperiode opgericht en voorziet in kinderevangelisatiemateriaal, (digitale) toerusting en materiaal voor kinderwerk. Er zijn verschillende symposia georganiseerd en nieuwe materialen ontwikkeld.

Het naar buiten gericht zijn van de gemeente gaat allereerst om de plaats waar de gemeente gesitueerd is, maar gaat daarnaast ook over de betrokkenheid op evangelisatie in Nederland en de zending over landsgrenzen heen.

Tweejaarlijks organiseert het LCJ een Landelijke Actie waarbij diaconale bewustwording (naast het verzamelen van gelden) één van de doelstellingen is. Specifiek willen we als LCJ aandacht besteden aan het verbondsvolk Israël. Aandacht voor het verbondsvolk Israël is bij weinig jongeren merkbaar. In 2017 is vanuit het LCJ een jongerenreis naar Israël georganiseerd. Ook is er een stuurgroep bijeengekomen om gezamenlijke doelstellingen te realiseren met betrekking tot het thema 'Kinderen, jongeren en Israël'.

Ook is er meegewerkt aan een eenmalige uitgave 'Diakoon' met toerusting voor diakenen en jeugdwerkers. Tijdens Bijbelstudieconferenties kunnen jongeren zich inschrijven voor acties van stichting Present om zo actief te zijn voor een ander.

Analyse

Hoewel de gemeente naar buiten gericht behoort te zijn, is dit op veel plaatsen niet duidelijk zichtbaar. Veel kerkelijke gemeenteleden onderscheiden zich niet positief van hun plaatsgenoten in hun woonplaats als het gaat om zorg voor elkaar en de zorg voor natuur en milieu. Terwijl beiden heel Bijbelse principes zijn.

Veel jongeren zijn enthousiast over evangelisatie of zendingswerk, maar zien vaak voor zichzelf weinig concrete mogelijkheden. Ze denken bij deze thema's vaak niet aan hun eigen plaatselijke gemeenten,

maar zoeken naar landelijke organisaties. Zo doen velen mee aan werkvakanties, hoewel de identiteit daarvan vaak niet overeenkomt met de plaatselijke gemeenten waar de jongeren vandaan komen. Een ander deel van de jongeren zegt evangelisatie- of zendingswerk niets.

Wat betreft het kinderevangelisatiewerk is er erg weinig Bijbelgetrouw materiaal beschikbaar in Nederland. Ook de nieuwe beleidsperiode zal nodig zijn om de doelstellingen van Evangeliestek te kunnen waarmaken. Het taalveld vormt een probleem vanwege de diverse achtergrond van kinderen buiten de kerk in het evangelisatiewerk. Er is in de kerk onvoldoende competentie om dit taalveld goed aan te laten sluiten met behoud van inhoud. In onze beeldcultuur komt de vraag regelmatig boven of het standpunt houdbaar is dat de Heere Jezus niet mag worden afgebeeld. De beelden die wij nu creëren kunnen wellicht on-Bijbeler zijn dan het afbeelden van de Heere Jezus.

Het volk Israël staat meestal ver bij jongeren vandaan. Er is een klein deel van de jongeren erg gemotiveerd en erg betrokken op Israël, maar het merendeel heeft niets met Israël.

Gewenste situatie

Het LCJ wil in samenwerking met andere organisaties de thema's diaconaat, evangelisatie, zending en Israël onder de aandacht brengen in concrete projecten, zodat jongeren zich bewust worden van het belang en zich persoonlijk inzetten vanuit de eigen gemeente. Van belang is dat deze thematiek ook regelmatig in de prediking aan de orde komt. Er is in sommige gemeenten bewustwording gaande, maar het zou meer ingevuld kunnen worden. Juist door persoonlijke inzet zal het belang van deze thema's meer voor de gemeenten gaan leven. Daarbij zijn projecten op maat voor jongeren, passend bij de identiteit van het LCJ, ons doel.

Deze projecten worden, passend bij de missie en de visie van het LCJ, opgezet tot toerusting en vorming van de jongeren zelf en tegelijkertijd tot verspreiding van het Woord van God, ook buiten onze plaatselijke gemeenten.

Beleidsambities

- Wat betreft het (kinder/tiener)evangelisatiemateriaal is het doel meer Bijbelgetrouw materiaal en (digitale) toerusting te ontwikkelen voor de achterban. Er is bezinning en bewustwording nodig wat betreft het taalveld dat gebruikt wordt bij het evangelisatiewerk en het is nodig hier toerusting over aan te bieden. Er moet nieuw beleid ontwikkeld worden over het al dan niet afbeelden van de Heere Jezus.
- Ook willen we een online omgeving bieden voor kinderen vanuit evangeliserend perspectief. Een selectie van de Bijbelse geschiedenissen wordt opnieuw verteld met behulp van beelden. Voor volwassenen wordt een online alternatief geboden voor de Alpha-cursus waar plaatselijke gemeenten zich aan kunnen verbinden.
- Op alle vier de terreinen, zending, evangelisatie, diaconaat en aandacht voor het verbondsvolk Israël, wil het LCJ jongeren stimuleren tot persoonlijke betrokkenheid en inzet van eigen gaven en talenten. Er zal een bezinning plaatsvinden op de maatschappelijke betrokkenheid van de kerk en het jeugdwerk in de burgerlijke gemeenten waar zij deel van uitmaken.
- Er zullen meerdere interkerkelijke jongerenreizen naar Israël georganiseerd worden. Daarbij ontwikkelen we een digitaal platform met materiaal over Israël wat interkerkelijk goed bruikbaar is voor jongeren.

5.0 Organisatie

Huidige situatie

De beleidsperiode 2014-2017 begon met een nieuwe beleidsstructuur en veel mooie plannen. In de loop van de periode zijn veel van deze plannen intern of met behulp van externe partijen gerealiseerd. Vanouds was het LCJ een organisatie die zich met name richtte op het jeugdwerk in de gemeenten uit de achterban. Inmiddels is het werk van de jongerenorganisatie verbreed. Er is oog voor alle jongeren in de gemeenten en voor diegenen die om hen heen staan. Deze verbreding heeft gevolgen voor de projecten die opgepakt worden. Er is ook aandacht voor de jongeren die niet deelnemen aan het georganiseerde jeugdwerk en de toerusting van ouders, leidinggevend en ambtsdragers voor de omgang met en de zorg voor de jongeren. Vanwege deze verbreding is de organisatie ook meer in de plaatselijke gemeenten aanwezig en wordt er steeds meer vraaggericht gewerkt. We werken zowel in gemeenten als op scholen. Op deze manier kunnen we het directe contact met alle doelgroepen onderhouden.

Naast alle interne projecten werken we ook veel met externe partijen samen. Er zijn een aantal interkerkelijke stuurgroepen gestart waar door het LCJ leiding aan wordt gegeven.

Het LCJ ontwikkelt materiaal en heeft een breed aanbod aan diensten. We organiseren zowel landelijke als plaatselijke activiteiten voor kinderen, jongeren en leidinggevend. Naast de activiteiten is er ook nadrukkelijk aandacht voor het persoonlijk contact met jongeren.

De afgelopen beleidsperiode heeft het LCJ zich ontwikkeld tot een brede netwerkorganisatie die op allerlei manieren de samenwerking en verbinding met andere partijen zoekt. Het projectmanagement, de financiën, gezamenlijke doelstellingen en de achterban zijn hierbij verbindende factoren. Wat betreft de financiën is het LCJ sterk afhankelijk van de (grote) fondsen, deputaten en de bijdragen van gemeenten. Vanwege de toenemende vragen vanuit de gemeenten wordt voortdurend verder gezocht naar financiële middelen door middel van fondsenwerving.

Analyse

Problemen die zich voordoen in de huidige situatie hebben onder andere te maken met de organisatiestructuur. Vanwege de sterke afhankelijkheid van fondsen en vrijwillige bijdragen is het moeilijk om financiële stabiliteit te creëren. Er is veel onzekerheid rondom financiën, omdat er weinig structurele inkomsten zijn. De vraag of er gehandeld kan worden voordat er geld beschikbaar is, komt voortdurend terug. Het beleid uit de vorige beleidsperiode is grotendeels gerealiseerd en deze ontwikkeling brengt nieuwe uitdagingen met zich mee.

Als organisatie is het LCJ kwetsbaar. We zijn er voor een brede achterban, voornamelijk met het oog op kinderen en jongeren. Deze doelgroep vraagt van ons als jongerenorganisatie ook een heel eigen aanpak. Het LCJ zoekt voortdurend naar wegen om al deze verschillende jongeren te bereiken. De diverse gemeenten staan meer op zichzelf en zoeken minder verbinding. Het LCJ wil graag een landelijke verbindende schakel zijn met hart voor alle jongeren.

Gewenste situatie

Tijdens de nieuwe beleidsperiode willen we, in afhankelijkheid van de Heere, ons werk verder uitbouwen, borgen, verdiepen en professionaliseren om gemeenten te dienen. De organisatie zal de komende periode verder zoeken naar structurele inkomsten en nieuwe fondsen om meer stabiliteit te creëren. Als LCJ willen we graag voor elke plaatselijke gemeente van toegevoegde waarde zijn.

In de toekomst wil het LCJ het bestaande beleid verder uitwerken in producten, diensten en projecten. Het beleid (wat voortkomt uit de missie en de visie) is onze basis voor het opzetten van nieuwe projecten. Daarbij zoeken we naar samenwerking met anderen waar deze efficiënt kan verlopen en toegevoegde waarde heeft voor beide partijen.

5.1 Organisatie, personeel en vrijwilligers

Huidige situatie

Het LCJ is uitgegroeid tot een brede netwerkorganisatie. Een mooie ontwikkeling die veel positieve gevolgen heeft, maar ook nieuwe uitdagingen biedt. Door de veelheid aan projecten zijn er ook nieuwe werknemers bijgekomen. We beginnen de nieuwe beleidsperiode als stichting met zeventien vaste werknemers. Door de uitbreiding van het personeel heeft iedere werknemer zijn eigen specifieke plaats en specialiteit binnen de organisatie en werkt gericht aan eigen projecten binnen dit kerngebied. Het managementteam stuurt de personeelsleden aan. De Raad van Bestuur legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht. Naast vast personeel worden op deelgebieden experts (o.a. ZZP) ingehuurd.

Het LCJ is een vrijwilligersorganisatie. We zijn sterk afhankelijk van vrijwilligers die persoonlijk en in commissieverband heel veel werk verzetten. We zijn dankbaar voor alle mensen die hun gaven, talenten en tijd willen besteden aan de jeugd van de gemeenten.

Er is binnen de organisatie gezamenlijk beleid geformuleerd voor de komende beleidsperiode. Daarbij is vastgehouden aan de opbouw en structuur vanuit de vorige beleidsperiode. Teambreed is het beleid tot stand gekomen door middel van brainstormsessies, regelmatig overleg en het herhaaldelijk bespreken van de inhoud in de vorm van projectgroepen.

Analyse

De organisatie moet een nieuw besluit nemen ten aanzien van de pensioenregeling. Door de uitbreiding van de organisatie en de flexibiliteit van de organisatie zijn er veel parttimers in dienst gekomen. Er is bezinning noodzakelijk op dit fenomeen.

Als vrijwilligersorganisatie zien we de invloed van de huidige cultuur op het functioneren van de vrijwilligers. De vrijwilligers van vandaag zijn heel andere dan die van tien jaar geleden. Tegenwoordig is men vaak vrijwilliger voor een kortere periode en het werk dat gedaan wordt, moet vaker bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling van de vrijwilliger. Men is bereid tot het uitvoeren van duidelijk omliggende taken, maar is minder bereid tot het uitrollen en sturen van projecten dan vroeger.

We signaleren een tendens van een vrijwilliger die verantwoordelijkheid draagt en voornamelijk zelfstandig opereert naar een meer afhankelijke vrijwilliger die vastomlijnde taken uitvoert. Om goed op deze ontwikkeling te anticiperen, moeten cultuurveranderingen tijdig gesignaleerd worden. Waar nodig vraagt dat aanpassing van onze werkwijze.

Een stichting heeft geen leden zoals een vereniging. Het LCJ is van een vereniging een stichting geworden en plaatselijke gemeenten hebben geen zeggenschap meer. Deze situatie vraagt van ons als organisatie nieuwe manieren om de verbinding met de plaatselijke gemeenten in stand te houden en verder te intensiveren. Vanwege de verbreding van de organisatie ervaren sommige plaatselijke gemeenten meer afstand. Er moet voortdurend gezocht worden naar het contact en het open gesprek met de achterban. Voor onze achterban willen we herkenbaar, bereikbaar en toegankelijk zijn en de gemeenten bieden waar zij behoefte aan hebben. Tegelijkertijd heeft het LCJ een breed netwerk en worden veel projecten

middels intensieve samenwerking interkerkelijk gerealiseerd. Er moet gezocht worden naar een nieuw bestuurs- en organisatiemodel waarin beide elementen verwerkt zijn.

Er is een tendens gaande dat gemeenten en partijen een beroep willen doen op de expertise vanuit de organisatie. Dit concept van outsourcen vraagt om financiële en beleidsmatige doordenking. Binnen het LCJ-team zorgt de huidige structuur van beleidsmatig denken, werken en verantwoorden om doordenking met betrekking tot communicatie naar de achterban.

Door de keuze om diverse beleidsdoelstellingen op afzonderlijke platforms te realiseren bemoeilijkt dit het integrale onderhoud en de beheersbaarheid. Doordat projecten op zichzelf staan dreigen ze uit beeld te raken en daarmee te verouderen.

Gewenste situatie

Het is ons doel om beleidsmatig en professioneel te anticiperen op personeelszaken. Vrijwilligers zijn onmisbaar in onze organisatie en ook in de toekomst willen we hun gaven en talenten optimaal benutten in het werk. Daarbij kunnen zij zich verrijken door de ervaringen die zij opdoen en zich persoonlijk ontwikkelen tot de experts binnen de organisatie.

In deze beleidsperiode wordt transparant gemaakt hoe het LCJ als organisatie die interkerkelijk werkt binnen de breedte van de gereformeerde gezindte een plaats gaat innemen. Samenwerken doen we met die partijen die zich tot deze veranderende organisatie aangetrokken voelt. Als organisatie zien we ons zelf als partij die initiatieven ontplooit, anderen stimuleert, met de mogelijkheden die deze tijd geeft met behoud van traditie, ons maximaal inspannen om jongeren op hun hart aan te spreken.

Wij zijn een jongerenorganisatie die interkerkelijk werkt en daarbij gebruik maakt van een breed netwerk met behoud van identiteit. Dit gezien de tendens in het brede kerkelijke leven waar kerkoverstijgende samenwerkingen noodzakelijk en mogelijk zijn. Ook levert deze wijze van organiseren meer efficiëntie op, een groter potentieel aan fondsen en een groter bereik van onze doelgroepen. Binnen dit model is flexibele inzet op de diverse deelprojecten mogelijk en worden alle zaken omtrent financiën en communicatie integraal aangestuurd.

Beleidsambities

- We willen de evaluatie van de organisatie en het werk dat verricht wordt cyclisch evalueren. Vier keer per jaar zal een financiële rapportage aan de Raad van Toezicht plaatsvinden en één keer per jaar een rapportage die zowel financieel als kwalitatief en kwantitatief inzicht geeft.
- We willen werken aan een passende pensioenregeling binnen de financiële kaders van de organisatie. Ook willen we beleid ontwikkelen voor parttime werkers binnen de organisatie en het outsourcen van medewerkers.
- Deze periode willen we besluiten tot een nieuw bestuurs- en organisatiemodel en deze toepassen.
- Als vrijwilligersorganisatie willen we de komende periode het familiegevoel onder vrijwilligers waar mogelijk versterken en in de hele breedte van de organisatie oog hebben voor elkaar.
- De organisatie wil vanuit een integrale cockpit zicht hebben op alle (digitale) platforms. Het technisch onderhoud wordt daarin centraal aangestuurd. De projectleider is verantwoordelijk voor het continueren van kwalitatieve content.

5.2 Identiteit

Huidige situatie

De basis van onze organisatie en onze visie op ons werk en op de toekomst zijn in de missie en de visie duidelijk omschreven. De inhoud hiervan vormt de maatstaf waar onze activiteiten, producten, diensten en al het werk aan moet voldoen. De organisatie heeft een workflow waar identiteit in gewaarborgd wordt op alle terreinen.

Analyse

Als gevolg van de uitbreiding van het personeel is het van belang dat identiteitsdocumenten bij het hele team en vrijwilligers bekend zijn, zodat deze ook organisatiebreed gedragen worden. Vanwege de verbreding in het werk vragen er voortdurend nieuwe thema's om teambrede bezinning en visievorming. Ook de tijdgeest en identiteitsvervaging in onze maatschappij sporen ons aan tot een heldere identiteitsverwoording, handhaving en verantwoording. Er komen aanvragen binnen vanuit de achterban om op zondag plaatselijk aanwezig te zijn in de gemeenten. Dit vraagt om een interne bezinning op zondagsarbeid.

Gewenste situatie

We streven naar eenheid en naar levende identiteit in de hele breedte van onze organisatie. Al ons werk (producten, diensten en activiteiten) moet blijk geven van deze identiteit.

Deputaten zullen het werk van het LCJ toetsen aan Schrift en belijdenis. De Raad van Toezicht zal het werk van de organisatie inhoudelijk en praktisch controleren. De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor dit contact en de rapportage.

Beleidsambities

- Er is een visie ontwikkeld op zondagsarbeid binnen het kerkelijk werk als jongerenorganisatie.
- Het LCJ wil interne vorming continueren door zich gezamenlijk te verdiepen in Gods Woord en het gereformeerde belijden om de identiteit van de organisatie te borgen en als team te verinnerlijken. Ook externe vorming door actief jongeren onderscheidend te leren denken en de boodschap van het radicale Evangelie, tegen de tijdgeest in, uit te dragen als jongerenorganisatie.

5.3 Financiën en administratie

Huidige situatie

Door de groei van de organisatie is de begroting veranderd ten opzichte van voorgaande jaren. De stabiele inkomsten vanuit Deputaten zijn ruim twaalf procent van de benodigde gelden, die verantwoord worden in de begroting. Fondsen, donateurs en inkomsten vanuit activiteiten/materialen brengen de overige benodigde gelden bijeen. Het grootste deel van de begroting wordt bekostigd door de (grote) fondsen. Als organisatie zijn we dan ook sterk afhankelijk van de ontwikkeling van het economisch klimaat. Voortdurend wordt gewerkt aan fondsenwerving.

Er zijn vaste procedures rondom de financiële administratie. Ook is er één ERP-systeem voor zowel de financiële als de administratieve organisatie. Het online betaalsysteem Ideal is geïmplementeerd voor

LCJ-activiteiten en de webshop, waardoor debiteurenbewaking minimaal is. Er vinden per kwartaal financiële rapportages plaats.

Advertising is een onderdeel van onze inkomstenbron. De landelijke actie levert een substantiële bijdrage aan de begroting van het LCJ. Momenteel verkeren we in een evaluatiefase wat betreft deze actie. We onderzoeken in hoeverre de organisatie van de landelijke actie daadwerkelijk geld opbrengt gezien de vele uren die dit project aan organisatie kost. Er is stevig geïnvesteerd in het selecteren van de groep van fondsenverstrekkers. In het kader van een doorlopende actie (toiletpapier e.d.) worden structureel bedrijven uit de gereformeerde gezindte gevraagd om te participeren in deze actie. Door personele bezetting in te zetten op interkerkelijke stuurgroepen worden er op creatieve wijze middelen ontvangen om de financiële huishouding van het LCJ te waarborgen. Waar nodig wordt een projectmedewerker ingezet op de landelijke actie en worden de kosten hiervan met de opbrengst verrekend. Om de fondsenwervende activiteiten over vele schouders te verdelen wordt kennis en vertrouwen gewaarborgd, waardoor het risico wordt verlaagd en de organisatie financieel stabiliseert. Het huidige ERP-systeem (AFAS) en de documenten bibliotheek (NAS-server) werken naar behoren.

Analyse

Het zoeken en onderhouden van een fondsennetwerk kost zeer veel tijd en vraagt om specifieke vaardigheden. Het vinden van nieuwe fondsenverstrekkers is moeilijk. Het valt niet mee om een geschikt persoon aan te trekken die de kwaliteiten heeft om dit werk goed op te pakken.

De organisatie is afhankelijk van fondsen en van een beperkte groep donateurs. De financiële situatie van het LCJ is onzeker vanwege deze sterke afhankelijkheid. Momenteel komt het grootste gedeelte van de inkomsten van een zeer beperkte groep fondsenverstrekkers. Het ontbreken van structurele gelden maakt de organisatie instabiel. Risicomanagement vraagt continue doordenking.

Door vergaande realisatie van het voorgaande beleid zijn de formats rondom de kwalitatieve, kwantitatieve en financiële rapportage verouderd en vragen om aanpassingen aan de nieuwe organisatiestructuur.

Naast de vele acties die in de plaatselijke kerken de aandacht vragen, is het moeilijk om als jongerenorganisatie aandacht te vragen voor het meedoen aan de landelijke actie. Dit heeft alles te maken met de financiële situatie van de eigen gemeente. Ook is er jaarlijks een natuurlijke afloop van donateurs.

Momenteel wordt er in de politiek gesproken over het afschaffen van de giftenaftrek. Als dit besloten wordt door de overheid zal dit voor het LCJ financiële gevolgen hebben. Daarnaast moet er gekeken worden naar de BTW-regeling bij het verkopen of outsourcen als stichting. De administratiesystemen moeten getoetst en zo nodig aangepast worden aan de nieuwe organisatiestructuur.

Gewenste situatie

De komende beleidsperiode streven we blijvend naar een financieel gezonde en stabiele organisatie, waarin het voorgenomen beleid grotendeels, financieel gezien, uitgevoerd kan worden.

Er zal na aanpassing van de rapportageformats aansluitend bij de organisatiestructuur tijdig, transparant en adequaat worden gerapporteerd aan de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht. Om snel en efficiënt vanuit de deelprojecten tijdig te kunnen rapporten en informatie op te vragen, moet het systeem aangepast worden.

Beleidsambities

- Het LCJ zal blijvend zoeken naar structurele inkomsten in plaats van alleen eenmalige fondsen. Er zal actief gewerkt worden aan fondsenwerving en daarbij zal creatief gezocht worden naar verschillende mogelijkheden. We hopen dat de financiële steun vanuit de gemeenten vergroot wordt om zo meer stabiliteit te waarborgen.
- De nieuwe beleidsperiode zullen we werken aan een totaal gecoördineerd fondsenteam van het LCJ en al het interkerkelijk werk. Er zal een fulltime fondsenwerver aangetrokken worden die actief zal moeten werken aan uitbreiding van het fondsennetwerk om zo op lange termijn de stabiliteit van de organisatie te vergroten. Het LCJ wil gaan werken vanuit een meerjaren fondsenperspectief. Vanuit dit fondsenwervende team wordt een actiepallet ontwikkeld die op landelijk, regionaal en gemeentelijk niveau kan opereren.
- De Raad van Bestuur zal waken over de begroting en hierin heeft de Raad van Toezicht een controlerende functie. Deputaten zullen geïnformeerd worden door middel van begrotingen en jaarcijfers. Daarbij wil het LCJ streven naar een soepele, doelmatige en efficiënte rapportage.
- LCJ medewerkers moeten toegerust worden om op een adequate manier dit systeem te gebruiken.

5.4 Onderzoek

Huidige situatie

Het laatste brede onderzoek in de achterban van het LCJ is gehouden in 2008. De resultaten zijn in 2009 landelijk en in 2010-2012 plaatselijk gepresenteerd. Ook andere organisaties doen onderzoek in (een groot deel van) onze achterban. Het moment voor vervolgonderzoek door het LCJ vraagt breed bezinning van ons als organisatie.

Analyse

Een breed professioneel onderzoek opzetten kost veel tijd, geld en expertise. Omdat het geschikte moment voor breed onderzoek bezinning vraagt, is het moeilijk te bepalen wanneer eigen onderzoek echt functioneel en nodig is voor ons werk.

Gewenste situatie

De komende beleidsperiode bezinnen we ons als organisatie op bestaande onderzoeksresultaten. In aansluiting op de resultaten van het afgelopen onderzoek is het mooi om ontwikkelingen tijdig te signaleren om daarop te kunnen anticiperen. We streven naar één keer per tien jaar een breed onderzoek om zo ook ontwikkelingen te zien en afgeronde onderzoeken een vervolg te geven.

Beleidsambities

- We gaan na welke onderzoeken er momenteel gedaan worden, om zo te bepalen of onderzoek nodig is en op welke termijn.

5.5 Contacten andere partijen

Huidige situatie

In de loop der jaren heeft het LCJ als organisatie een breed netwerk gekregen. De contacten die er in de breedte van de gereformeerde gezindte zijn opgebouwd, kunnen benut worden voor samenwerking. Binnen het project 'Geloof in het gezin' wordt intensief samengewerkt met CGK Vrouw, de CGK Mannenbond, Deputaten Kerkjeugd en Onderwijs, de CGJO en de TUA. Er is intensief contact met het HJW in de vorm van dienstverlening op het gebied van personeel, materiaal, toerusting, conferenties, evenementen en faciliteiten. Ook ontwikkelen we in samenwerking nieuwe initiatieven.

Met anderen partijen zoals de Bond Hervormde Zondagsscholen en jeugdbonden wordt ook samengewerkt. In de voorgaande beleidsperiode heeft het LCJ diverse interkerkelijke stuurgroepen samengesteld die niet direct kerkelijk gebonden zijn. Deze manier van werken waarborgt de voortgang en de uitbouw van interkerkelijk beleid. Interkerkelijke projecten worden vrijwel altijd label-loos gerealiseerd.

Analyse

Samenwerken met niet direct kerkelijke organisaties is een goede variant, mits er goed functionerend projectmanagement beschikbaar is. De organisatie wordt uitgedaagd om flexibel om te gaan met deadlines wat betreft het tijdig realiseren van beleid. Intensieve samenwerking tussen jeugdwerkorganisaties vanuit verschillende kerkgenootschappen blijkt helaas erg moeilijk te realiseren. Onze doelen hebben we bij moeten stellen om goed te kunnen functioneren als organisatie.

Gewenste situatie

We streven naar het bundelen van krachten om zo ook in kerkelijk Nederland meer eenheid te bewerkstelligen. We hopen in de toekomst ons netwerk verder uit te kunnen breiden. Het LCJ werkt toe naar een organisatievorm waarin enerzijds de christelijk-gereformeerde identiteit een plek heeft en waarin anderzijds een platform kan worden gerealiseerd dat werkbaar is in de breedte van de gereformeerde gezindte. Op het gebied van organisatie, financiën en communicatie kunnen er binnen dit platform krachten gebundeld worden om effectief en doelgericht de afzonderlijke projecten te kunnen faciliteren.

Beleidsambities

- Voor de komende beleidsperiode zullen we blijven zoeken naar samenwerking waar deze een duidelijke en realistische winstsituatie voor beide partijen mogelijk maakt.

5.6 Communicatie (PR)

Huidige situatie

In de communicatie ligt de focus minder op de website en meer op sociale media (Facebook, Twitter, Instagram). Dit is ook in de bezoekersaantallen terug te zien. De website heeft iets minder bezoekers, terwijl het aantal volgers op bijvoorbeeld Facebook en Instagram flink is toegenomen. Een nadeel kan zijn dat onze producten hierdoor minder aandacht krijgen.

In de communicatie zijn er zowel kwantitatief als kwalitatief stappen vooruitgezet. De communicatie is nu vooral gericht op de inhoudelijke relevantie van activiteiten. We proberen inhoud te delen die de

relevantie/urgentie van de activiteiten aantoont. Daarbij plaatsen we geregeld content die gericht is op het duiden van (jongeren)trends, de bedoeling is dat hiervoor uiteindelijk een eigen platform wordt ontwikkeld (Trendwatcher).

Analyse

In de huidige cultuur vraagt communicatie voortdurende doordenking op diepgaand niveau. Mensen selecteren voortdurend in het aanbod aan informatie, en dat geldt zeker voor jongeren. Tekst wordt veelal vluchtig doorgekeken, maar niet meer goed gelezen. Daarbij volgen nieuwe technieken elkaar snel op. Dit vraagt om grondige bezinning, ontwikkeling en aanpassing. Op technisch gebied geldt bijvoorbeeld dat de huidige website is verouderd. Er zit een doordachte structuur achter, maar deze is voor bezoekers vaak niet duidelijk.

Het is lastig om tieners via sociale media te bereiken. Facebook wordt met name gebruikt door volwassenen en oudere jongeren. Tieners gaan dikwijls 'undercover': ze maken veel gebruik van WhatsApp en Snapchat, waarbij de foto's en berichten alleen voor hun eigen vrienden zichtbaar zijn. Hoe bereik je deze groep? Bovendien hebben veel jongeren weinig tijd. Ze trekken zich terug in hun 'inner circle'. Een deel van de jongeren (vooral doeners) lijkt sowieso weinig gebruik te maken van sociale media.

Gewenste situatie

We willen relevant zijn voor onze doelgroepen en aansluiten bij wat hen bezighoudt. In de communicatie wordt gezocht naar de verbinding tussen de 'oude geloofswaarheden' en de actualiteit en jeugdcultuur, op een manier die jongeren aanspreekt en dichtbij hun hart komt. Door activiteiten en producten in de communicatie te koppelen aan actuele trends en ontwikkelingen, wordt de relevantie van het LCJ-aanbod aangetoond. Opvoeders, ambtsdragers en leidinggevendenden kunnen hiervan ook profiteren, omdat het hun inzicht geeft in de jeugdcultuur en wat er leeft onder jongeren.

Beleidsambities

- In de nieuwe beleidsperiode wil het LCJ in communicatie onderscheidend zijn, zowel qua vorm als inhoud. De informatie die door ons naar buiten gebracht wordt, moet de ontvanger informeren, inspireren, prikkelen en ook toerusten. Dit vraagt van ons bezinning op het bereik van de doelgroep.
- De komende beleidsperiode willen we actief inzetten op integrale communicatie. Over alle projecten moet zowel op inhoudsniveau als over de activiteit gecommuniceerd worden. Uit inhoudelijke communicatie over thema's uit het dagelijks leven moet blijken dat onze organisatie naast onze jongeren wil staan in alle dagelijkse situaties. We willen de achterban laten zien dat we nadenken over alle dingen van het 'gewone' leven.
- We willen breed gebruik maken van diverse communicatiemiddelen en -kanalen. Daarnaast willen we bewuste keuzes maken: Niet alleen met het oog op identiteit en inhoud, maar ook bijvoorbeeld als het gaat om de effecten op het gebied van financiën en milieu.
- Naast alle tekstuele communicatie vraagt ook het gebruik van beeld en geluid onze aandacht de komende beleidsperiode. We willen ons bezinnen op de mogelijkheden om deze kanalen te benutten, zowel binnen het LCJ als in samenwerking met mediapartijen.

5.7 Achterban

Huidige situatie

In de afgelopen beleidsperiode zijn per gemeente ambassadeurs geworven en is aan elke gemeente een jeugdwerkadviseur, als LCJ-contactpersoon, verbonden. Alle ambassadeurs zijn bezocht en ook heeft er een predikantenronde plaatsgevonden. In 2017 heeft er een ambtsdragerssymposium plaatsgevonden rondom het thema 'Luisterend leven' over bidden en Bijbellezende. De doelstelling daarvan is de verbinding met de achterban te intensiveren aan de hand van een relevant thema. Alle bij het LCJ aangesloten gemeenten zijn bezocht. Op deze manieren hebben we de verbondenheid tussen de plaatselijke gemeenten en het LCJ versterkt.

Analyse

Het blijft een uitdaging om nauw betrokken te blijven bij de plaatselijke ontwikkelingen van de gemeenten. In de achterban is zowel onder leidinggevend als jongeren sprake van shopgedrag. Het vanzelfsprekende van het gebruikmaken van de diensten en materialen van het LCJ is voorbij. Gemeenten hebben minder oog voor landelijke verbanden en vragen niet snel hulp van jeugdwerkorganisaties. Vaak worden problemen of taken het liefst individueel binnen de eigen gemeente opgelost. Met als gevolg dat veel taken blijven liggen, omdat men er niet aan toekomt.

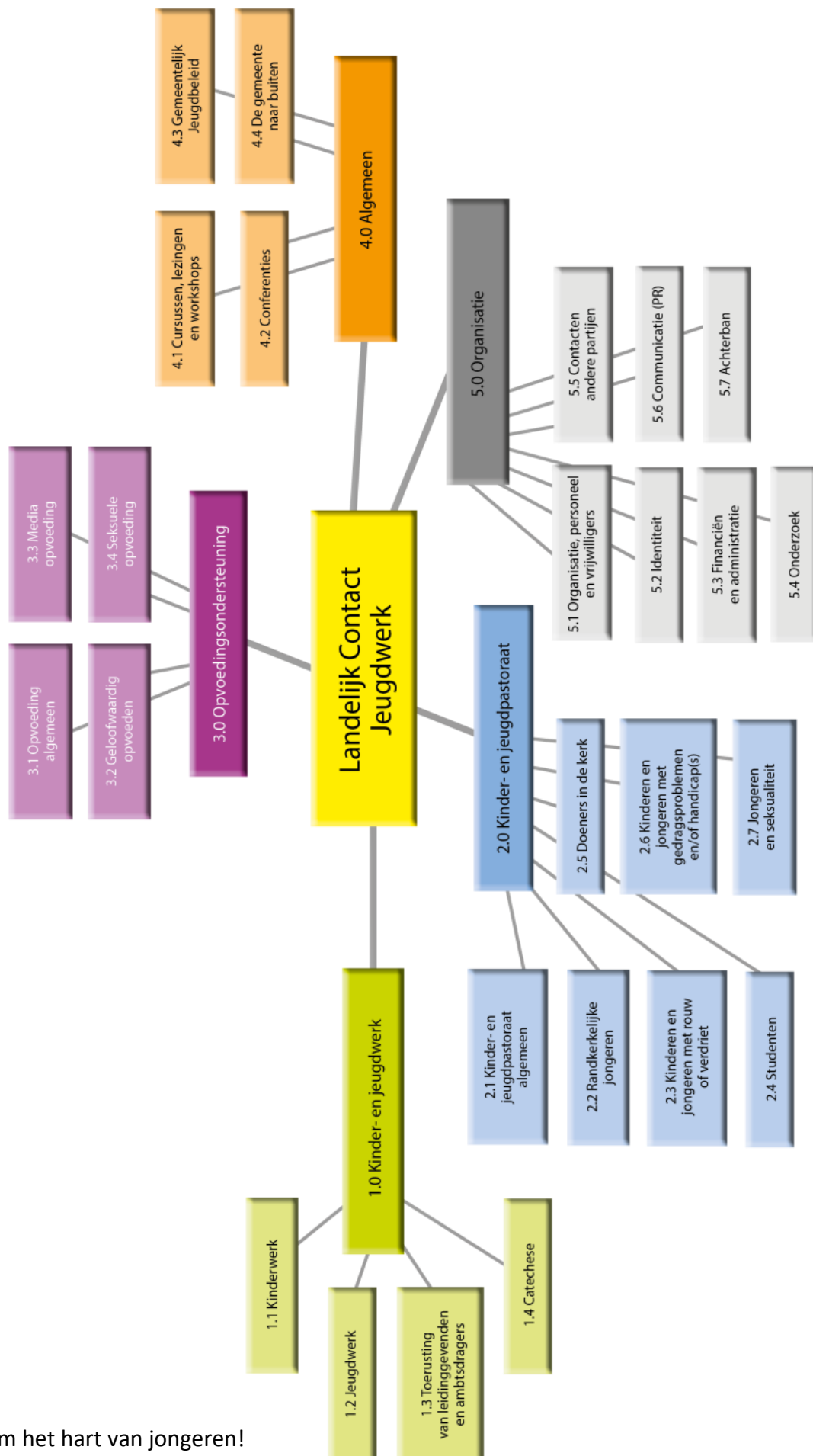
De breedte van onze achterban is voor het LCJ een blijvend aandachtspunt en een uitdaging. Elke gemeente heeft zijn eigen wensen, cultuur, identiteit en jeugdwerk. Het is niet altijd eenvoudig om bij landelijke activiteiten alle gemeenten te verbinden.

Gewenste situatie

Het contact met plaatselijke gemeenten willen wij intensiveren. Als jongerenorganisatie wil het LCJ voor elke gemeente van toegevoegde waarde zijn en werk op maat leveren in de vorm van producten en diensten. Naast het onderhouden van contact willen we tijdens deze bezoeken aandacht vragen voor het gemeentelijk jeugdbeleid ter plaatse.

Beleidsambities

- Jeugdwerkadviseurs zullen opnieuw alle gemeenten herhaaldelijk bezoeken. Onder andere tijdens het Plaatselijk Jeugdwerk Overleg en vanwege de beide opdrachten vanuit Deputaten om plaatselijk gemeenten toe te rusten in het kader van opvoedingsondersteuning en pastoraat.

Pijlers beleidsplan 2018-2021

**KINDER- &
JEUGDWERK**

**KINDER- &
JEUGDPASTORAAT**

**OPVOEDINGS-
ONDERSTEUNING**

ALGEMEEN

ORGANISATIE

